

***Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028***

INICJATYWAŁOKALNA.PL
SP. Z O.O.

Luty 2021

Spis treści

1. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	2
1. Podstawy prawne opracowania Strategii.....	2
2. Metodologia prac nad dokumentem	3
3. Nawiązanie do dokumentów strategiczno-programowych	5
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	11
1. Diagnoza społeczna Miasta i Gminy Suchedniów	11
1.1 Struktura demograficzna i społeczna – trendy	11
1.2. Edukacja i wychowanie przedszkolne	19
1.3. Pomoc społeczna.....	23
1.4. Sektor pozarządowy	38
1.5. Kultura	42
1.6. Przedsiębiorczość.....	44
1.7. Rynek pracy i zatrudnienie	50
1.8. Mieszkalnictwo i infrastruktura	53
1.9. Bezpieczeństwo publiczne	57
1.10. Opieka zdrowotna	58
1.11. Badania ankietowe oraz wywiady grupowe.....	59
2. Analiza SWOT i wnioski dla sfery społecznej.....	63
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWO-WDROŻENIOWA.....	70
1. Założenia Strategii: wizja, misja, cele strategiczne i kierunki działań.....	70
2. Planowane zadania w latach 2021–2028.....	72
3. Plan finansowy dokumentu	76
4. System wdrażania – wybór prawnej formy zarządzającego Strategią	78
5. System monitorowania, ewaluacji i komunikacji społecznej.....	79
Spis schematów	84
Spis tabel	84
Spis wykresów.....	85

1.CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. Podstawy prawne opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej – jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 16 b i art. 17 ust. 1 pkt. 1 *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ustawodawca określił również, iż dokument ten powinien zawierać w szczególności: „diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań”.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę również innych aktów prawnych z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia czy budownictwa socjalnego, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zidentyfikowanych problemów społecznych.

2. Metodologia prac nad dokumentem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów opracowana została z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale władz i społeczności lokalnej w pracach nad Strategią, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. We wszystkich etapach prac nad Strategią uczestniczył Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów na lata 2021–2028¹.

Do zadań Zespołu należy w szczególności:

- 1) zebranie danych niezbędnych do diagnozy sytuacji społecznej w gminie,
- 2) udział w opracowywaniu założeń dokumentu oraz konsultacjach społecznych,
- 3) przekazanie projektu Strategii do uchwalenia przez Radę Miejską,
- 4) koordynacja wdrażania poszczególnych celów strategicznych w całym okresie realizacji Strategii,
- 5) gromadzenie informacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji celów strategicznych oraz opracowywanie raportów monitoringowych dokumentu.

Założono, że Strategia będzie dokumentem długookresowym, obejmującym lata 2021–2028. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie jej do wymogów wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Z uwagi na dość długi okres obowiązywania przyjęto, że będzie to dokument koncentrujący się na rozwiązaniu najważniejszych problemów w rozwoju społecznym miasta i gminy oraz jej mieszkańców. Ponadto będzie to koncepcja kierunkowa, która nie rozstrzyga szczegółowych rozwiązań. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy w ramach zaplanowanych zadań będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej miasta i gminy oraz regionu, potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu miasta i gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

¹ Zarządzenie Nr 0050.109.2020 Burmistrza Miasta i Gminy Suchedniów z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów na lata 2021–2028.

W związku z tym, że Strategia poddana jest szerokiej partycypacji społecznej został skonstruowany dokument, z którym utożsamia się społeczność lokalna, co stanowi niezbędny warunek skutecznej jej realizacji, przyczyniający się do budowy społeczeństwa obywatelskiego.

W dniach od 16.02.2021 r. do 25.02.2021 r. przeprowadzono konsultacje społeczne Strategii. Dokument w wersji 2.0 został udostępniony na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Suchedniów wraz z formularzem zgłaszania uwag. Po przeprowadzonych konsultacjach opublikowano na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Suchedniów informację podsumowującą konsultacje społeczne.

3. Nawiązanie do dokumentów strategiczno-programowych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych odnosi się w swych założeniach do rzeczywistych problemów i wyzwań mieszkańców w sferze społecznej. Uwzględnia kontekst z innymi dokumentami strategicznymi regulującymi działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych oraz pobudzania aktywności grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Zestawienie tych dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1 Nawiązanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów na lata 2021–2028* do dokumentów strategiczno-programowych

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie Strategii do zapisów dokumentu strategiczno-programowego ²
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	<i>Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i>	<p><i>Cele zrównoważonego rozwoju:</i></p> <p><i>Cel 1.</i> Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie;</p> <p><i>Cel 2.</i> Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo;</p> <p><i>Cel 3.</i> Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt;</p> <p><i>Cel 4.</i> Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie;</p> <p><i>Cel 8.</i> Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;</p> <p><i>Cel 11.</i> Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu;</p> <p><i>Cel 16.</i> Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu.</p>
POZIOM KRAJOWY		
2.	<i>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</i>	<p><i>CEL GŁÓWNY:</i> poprawa jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.</p> <p><i>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:</i></p> <p>Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: <i>Cel 1</i> Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,</p>

² Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

		<p><i>Cel 3</i> Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;</p> <p>Kapitał Ludzki: <i>Cel 6</i> Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;</p> <p><i>Obszar</i> Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny: <i>Cel 8</i> Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;</p> <p><i>Obszar</i> Efektywności i sprawności państwa: Sprawne Państwo: <i>Cel 10</i> Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, Kapitał społeczny: <i>Cel 11</i> Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>
3.	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</p>	<p><i>Cel główny:</i> Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.</p> <p><i>Cel 1.</i> Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; <i>1.1</i> Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – Wschodnia polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją; <i>1.2</i> Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze; <i>1.5</i> Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczenie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.</p> <p><i>Cel 2</i> Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; <i>2.1</i> Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego; <i>2.2</i> Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.</p> <p><i>Cel 3</i> Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie; <i>3.2</i> Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym; <i>3.3</i> Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.</p>
4.	<p>Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (w perspektywie do 2030 roku)</p>	<p><i>Cel główny</i> Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.</p> <p><i>Cel szczegółowy I</i> – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; <i>Cel szczegółowy II</i> – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; <i>Cel szczegółowy III</i> – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.</p>
5.	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</p>	<p><i>Cel główny</i> Wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce,</p> <p><i>Cel szczegółowy 1:</i> Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli w tym cyfrowych; <i>Cel szczegółowy 2:</i> Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej; <i>Cel szczegółowy 3:</i> Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy; <i>Cel szczegółowy 4:</i> Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.</p>

6.	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030</p>	<p><i>Cel główny</i> Wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków <i>Cel 1</i> Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne: <i>1.1.</i> Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami; <i>1.2.</i> Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej. <i>Cel 2</i> Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich: <i>2.4</i> Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę. <i>Cel 3</i> Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne: <i>3.3</i> Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.</p>
7.	<p>Krajowa Polityka Miejska 2023</p>	<p><i>Cel strategiczny</i> Strategicznym celem polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców <i>Cel szczegółowy 2</i> Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji (miasto zwarte i zrównoważone) <i>Cel szczegółowy 4</i> Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia (miasto konkurencyjne) <i>Cel szczegółowy 5</i> Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu (miasto silne)</p>
POZIOM REGIONALNY		
8.	<p>Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ (Projekt po konsultacjach społecznych)</p>	<p><i>Wizja</i> Świętokrzyskie w 2030 roku to ambitny region o atrakcyjnym wizerunku. <i>Cel strategiczny 1</i> Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie, <i>Cel operacyjny 1.2</i> Kompetentne kadry dla gospodarki regionu: <i>1.2.3</i> Budowa kompetencji kluczowych na każdym etapie kształcenia oraz we wszystkich grupach wiekowych; <i>1.2.4</i> Promocja i wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym w celu zwiększania kompetencji cyfrowych. <i>Cel strategiczny 2</i> Przyjazny dla środowiska i czysty region, <i>Cel operacyjny 2.2</i> Adaptacja do zmian klimatu i zaważenie skutków zagrożeń naturalnych: <i>2.2.4</i> Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w miastach. <i>Cel strategiczny 3</i> Wspólnota i bezpieczna przestrzeń które łączą ludzi; <i>Cel operacyjny 3.1</i> Silny kapitał społeczny w regionie: <i>3.1.1</i> Zwiększenie poczucia tożsamości regionalnej mieszkańców; <i>3.1.2</i> Upowszechnienie rozwiązań ograniczających migracje i wspieranie działań na rzecz osiedlania się nowych mieszkańców w regionie; <i>3.1.3.</i> Wspieranie działań mających na celu wysoką jakość edukacji; <i>3.1.4</i> Rozwój instytucji kultury i dziedzictwa kulturowego; <i>3.1.5</i> <i>Poprawa warunków dla zwiększenia aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców.</i> <i>Cel operacyjny 3.2</i> Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym: <i>3.2.1</i> Rozwój i upowszechnianie usług społecznych i zdrowotnych realizowanych w środowisku lokalnym (deinstytucjonalizacja usług) w szczególności usług adresowanych dla</p>

		<p>rodzin oraz osób: z niepełnosprawnościami, osób o ograniczonej samodzielności, seniorów; 3.2.2 Upowszechnianie stosowania instrumentów aktywnej integracji społecznej oraz rozwój podmiotów reintegracyjnych w celu ograniczania skali ubóstwa i wykluczenia społecznego; 3.2.3 Rozwój ośrodków wsparcia dziennego oraz mieszkalnictwa chronionego (treningowego i wspieranego); 3.2.4 Rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej; 3.2.5 Poprawa jakości infrastruktury i usług ochrony zdrowia oraz pomocy i integracji społecznej, w tym zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym osób z niepełnosprawnościami i starszych; 3.2.6 Zapewnienie wysokiej jakości personelu medycznego; 3.2.7 Kształtowanie podstaw i zachowań prozdrowotnych; 3.2.8 Promowanie sportu rekreacji i aktywnego trybu życia, <i>Cel operacyjny 3.3</i> Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu 3.3.3 Wzmocnienie potencjałów OSI w regionie, <i>Cel 4 Horyzontalny</i> Sprawne zarządzanie regionem <i>Cel operacyjny 4.1</i> Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem: 4.1.1 Wzrost kompetencji kadr administracji publicznej, <i>Cel operacyjny 4.2</i> Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego: 4.2.1 Promocja regionu jako miejsca atrakcyjnego do życia, <i>Cel operacyjny 4.3</i> Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa: 4.3.1. Rozwój współpracy terytorialnej (wewnątrz regionu, międzyregionalnej i międzynarodowej)</p>
<p>9.</p>	<p>Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2018–2023</p>	<p><i>Cel strategiczny</i> Zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji społecznej <i>Cel operacyjny I</i> Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, <i>Cel operacyjny II</i> Aktywizacja seniorów poprzez rozwój oferty pomocy społecznej, kulturalnej i edukacyjnej dla osób starszych, <i>Cel operacyjny III</i> Rozwój systemu opieki i wsparcia nad dzieckiem i rodziną, <i>Cel operacyjny IV</i> Podnoszenie skuteczności wspierania innowacyjnej pomocy społecznej</p>
<p>10.</p>	<p>Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do roku 2025</p>	<p><i>Cel główny</i> Stabilna rodzina, rozwój zintegrowanych rozwiązań wzmacniających rodzinę i system pieczy zastępczej. <i>Cel operacyjny 1</i> Identyfikacja, monitoring obszarów problemowych oraz profilaktyka i wczesna interwencja w środowiskach ryzyka; <i>Cel operacyjny 2</i> Podnoszenie kompetencji rodzicielskich, wzmocnienie oraz promocja rodziny; <i>Cel operacyjny 3</i> Wsparcie i rozwój działań służb na rzecz rodziny zagrożonej wykluczeniem oraz wykluczonej; <i>Cel operacyjny 6</i> Integracja i rozwój systemu doskonalenia zawodowego kadr wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.</p>

<p>11.</p>	<p>Wojewódzki program przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na lata 2018–2023</p>	<p><i>Misja</i> Aktywna polityka społeczna regionu oraz wsparcie samorządów lokalnych w działaniach na rzecz ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego.</p> <p><i>Cel operacyjny 1</i> Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, <i>Działanie</i> Wspieranie rozwój usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3, <i>Działanie</i> Wspieranie rozwój usług wychowania przedszkolnego, <i>Działanie</i> Wspieranie działań z zakresu profilaktyki wykluczenia społecznego prowadzonego na rzecz rodzin, <i>Działanie</i> Wsparcie rodzin w kryzysie lub zagrożonych kryzysem, <i>Działanie</i> Wspieranie działań z zakresu edukacji obywatelskiej, realizowanych.</p> <p><i>Cel operacyjny 2</i> Aktywna integracja w społecznościach lokalnych, <i>Działanie</i> Promowanie wykorzystywania instrumentów aktywnej integracji, <i>Działanie</i> Wspieranie tworzenia nowych oraz rozwój istniejących podmiotów reintegracji społeczno-zawodowe, <i>Działanie</i> Wspieranie działań na rzecz animacji środowisk lokalnych.</p> <p><i>Cel operacyjny 3</i> Aktywizacja i wsparcie seniorów, <i>Działanie</i> Promowanie aktywności społecznej seniorów, <i>Działanie</i> Wspieranie rozwoju alternatywnych form opieki nad osobami starszymi.</p> <p><i>Cel operacyjny 4</i> Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami oraz osób dotkniętych zaburzeniami psychicznymi, <i>Działanie</i> Wspieranie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, <i>Działanie</i> Wspieranie aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami, <i>Działanie</i> Wspieranie rozwoju infrastruktury pozbawionej barier architektonicznych.</p> <p><i>Cel operacyjny 5</i> Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami oraz osób dotkniętych zaburzeniami psychicznymi, <i>Działanie</i> Promowanie dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.</p>
<p>POZIOM LOKALNY</p>		
<p>12.</p>	<p>Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2015-2023</p>	<p><i>Wizja:</i> Powiat Skarżyski Dynamicznie Rozwijające się miejsce z perspektywami inspirujące i otwarte, wykorzystujące swoje zasoby oraz atrakcyjne inwestycje.</p> <p><i>Cel nadrzędny:</i> Dynamiczny rozwój powiatu skarżyskiego, z wykorzystaniem zasobów endogenicznych inwestycji oraz aktywności mieszkańców.</p> <p><i>Obszar</i> Inwestycje i przedsiębiorczość w powiecie skarżyskim, <i>Cel strategiczny</i> Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru powiatu oraz wspieranie możliwości rozwoju firm;</p> <p><i>Obszar</i> Aktywne i uczestniczące społeczeństwo w powiecie skarżyskim, <i>Cel strategiczny</i> Aktywni mieszkańcy, przejawiający inicjatywę w życiu społecznym;</p> <p><i>Obszar</i> Opieka zdrowotna i społeczna w powiecie skarżyskim, <i>Cel strategiczny</i> Sprawnie funkcjonujący system opieki zdrowotnej i społecznej.</p>

13.	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2016–2026	<p><i>Wizja:</i> Miasto i Gmina Suchedniów miejscem atrakcyjnym do zamieszkania i turystyki w którym przedsiębiorczy i aktywni społecznie mieszkańcy wykorzystują dogodne położenie i walory przyrodnicze do rozwoju.</p> <p><i>Cel strategiczny 1:</i> Suchedniów międzysektorowe partnerstwo aktywnych i przedsiębiorczych mieszkańców; <i>Cel operacyjny 1:</i> Powstawanie nowych i atrakcyjnych miejsc pracy; <i>Działanie 1.1.1</i> Tworzenie przyjaznego klimatu do zakładania i rozwoju działalności gospodarczych, <i>Działanie 1.1.2</i> Zapewnienie konkurencyjnych warunków do inwestowania; <i>Cel operacyjny 2:</i> Wzmocnienie kapitału społecznego gminy; <i>Działanie 1.2.1</i> Budowanie partnerstw międzysektorowych i pobudzania aktywności mieszkańców, <i>Działanie 1.2.2.</i> Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem.</p> <p><i>Cel strategiczny 2:</i> Suchedniów – atrakcyjne miejsce do zamieszkania, wypoczynku i rekreacji; <i>Cel operacyjny 2.1:</i> Poprawa warunków życia mieszkańców; <i>Działanie 2.1.1</i> Kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej, <i>Działanie 2.1.2</i> Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych, <i>Działanie 2.1.3</i> Rozwój budownictwa mieszkaniowego.</p>
-----	--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów strategiczno-programowych

2.CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

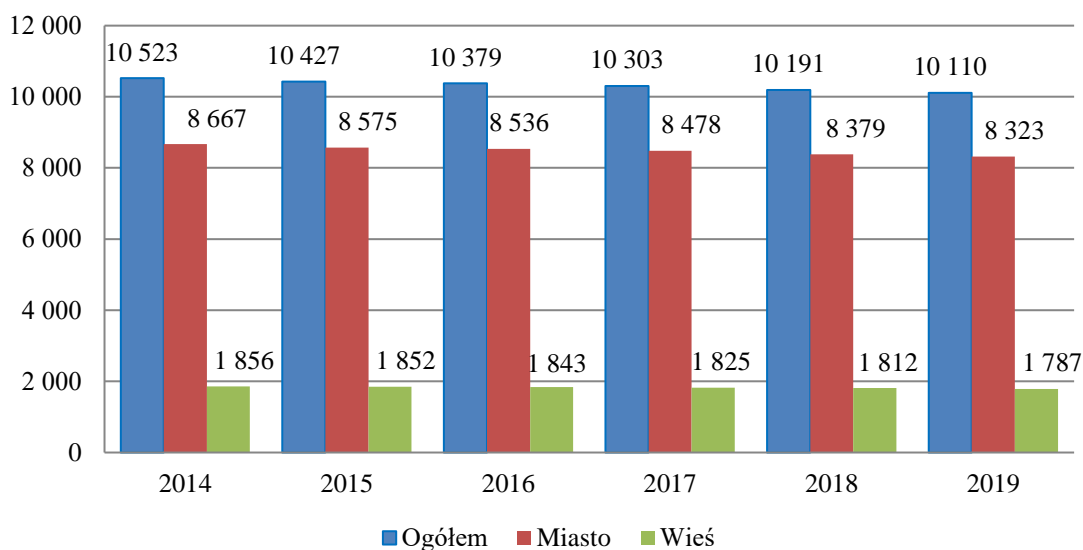
1. Diagnoza społeczna Miasta i Gminy Suchedniów

1.1 Struktura demograficzna i społeczna – trendy

Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów stale pogłębiają się negatywne trendy demograficzne. Z roku na rok maleje liczba mieszkańców, a przyrost naturalny jest ujemny. Więcej osób emigruje, przez co saldo migracji również jest ujemne. Stale postępuje proces starzenia się społeczności lokalnej co sprawia, że Miasto i Gmina Suchedniów jest społeczeństwem starzejącym się i z coraz większym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym.

Według danych GUS za 2019 rok, stan ludności ogółem w Mieście i Gminie Suchedniów (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wyniósł 10 110 osób, w tym 4 895 mężczyzn i 5 215 kobiet. W samym Mieście Suchedniów stan ludności wyniósł 8 323, w tym 4 030 mężczyzn i 4 293 kobiety, natomiast na terenach wiejskich: 1 787, w tym 865 mężczyzn i 922 kobiety. W latach 2014–2019 liczba ludności systematycznie malała, co zostało przedstawione na wykresie 1.

Wykres 1 Liczba ludności w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W tabeli 2 zostały przedstawione dane o liczbie ludności w podziale na Miasto Suchedniów oraz pozostałe miejscowości w gminie. Stan liczby ludności na przestrzeni lat 2015–2019 systematycznie malał w Mieście Suchedniów oraz w miejscowościach Krzyżka, Ostojów i Michniów. W Mostkach liczba ludności zmalała w roku 2017, po czym nieznacznie

wzrosła w roku 2018, natomiast w roku następnym ponownie zmalała, wynosząc 462 osoby. Łącznie liczba ludności w 2019 roku była najmniejsza w badanym okresie i wyniosła 10 157 osób.

Rozbieżności w liczbie ludności ogółem pomiędzy danymi na wykresie 1 a danymi w tabeli 2 w poszczególnych latach wynika z różnych źródeł danych.

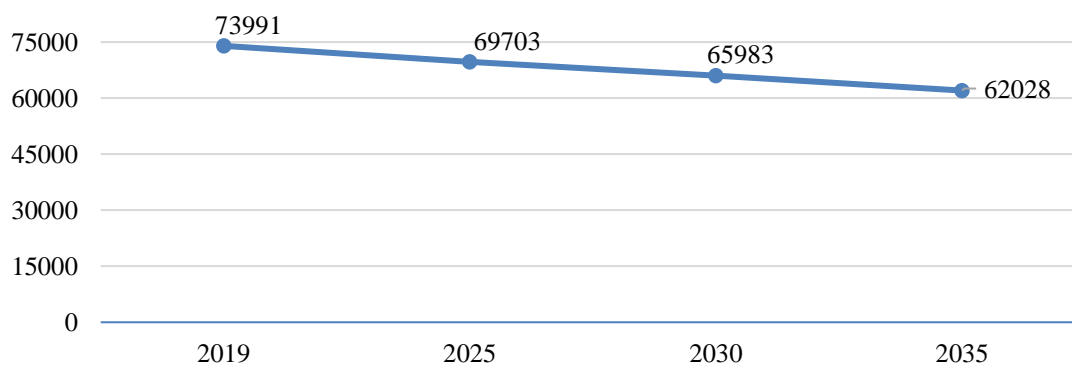
Tabela 2 Liczba ludności w podziale na miejscowości w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2015-2019

Rok/ Miejscowość	2015	2016	2017	2018	2019
Suchedniów	8 622	8 550	8 464	8 435	8 355
Krzyżka	140	137	132	129	128
Ostojów	836	820	813	801	790
Michniów	442	438	433	431	422
Mostki	452	465	463	466	462
Razem	10 492	10 410	10 305	10 262	10 157

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchedniowie

Niekorzystny trend demograficzny na terenie Miasta i Gminy Suchedniów potwierdza również wykres 2, przedstawiający prognozę liczby ludności na lata 2025, 2030 i 2035 w powiecie skarżyskim, według stanu ludności na 2019 rok. Przewiduje się, że do roku 2035 powiat tracić będzie średniorocznie ok. 747 mieszkańców, co spowoduje, że społeczność zmniejszy się do 62 028 osób. Ta sytuacja bezpośrednio przełoży się również na systematycznie zmniejszający się kapitał społeczny na terenie gminy.

Wykres 2 Prognoza ludności w powiecie skarżyskim na lata 2025, 2030 i 2035 (wg danych z 2019 roku)

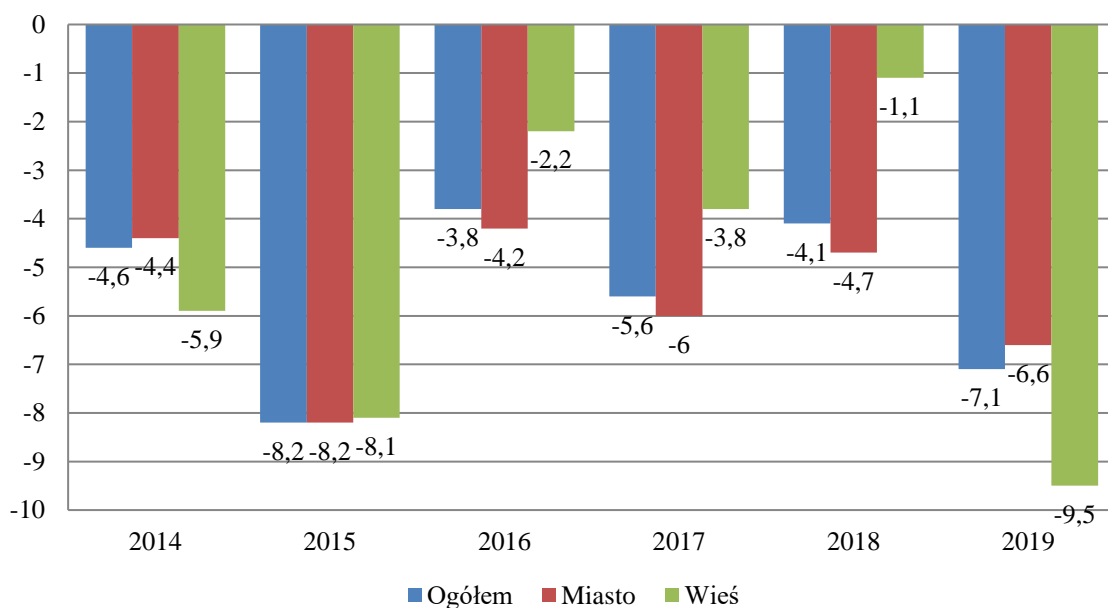

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na zmiany liczby ludności zasadniczy wpływ mają: przyrost naturalny oraz saldo migracji. Współczynnik przyrostu naturalnego, stanowiący różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, w całym analizowanym okresie na badanym terenie przyjmuje wartości ujemne (również w podziale na miasto i wieś). Powyższe dane przedstawiono na wykresie 3. Sytuacja z jaką mierzy się Miasto i Gmina Suchedniów określana jest jako ubytek naturalny, który powoduje spadek liczby osób zamieszkujących badany teren.

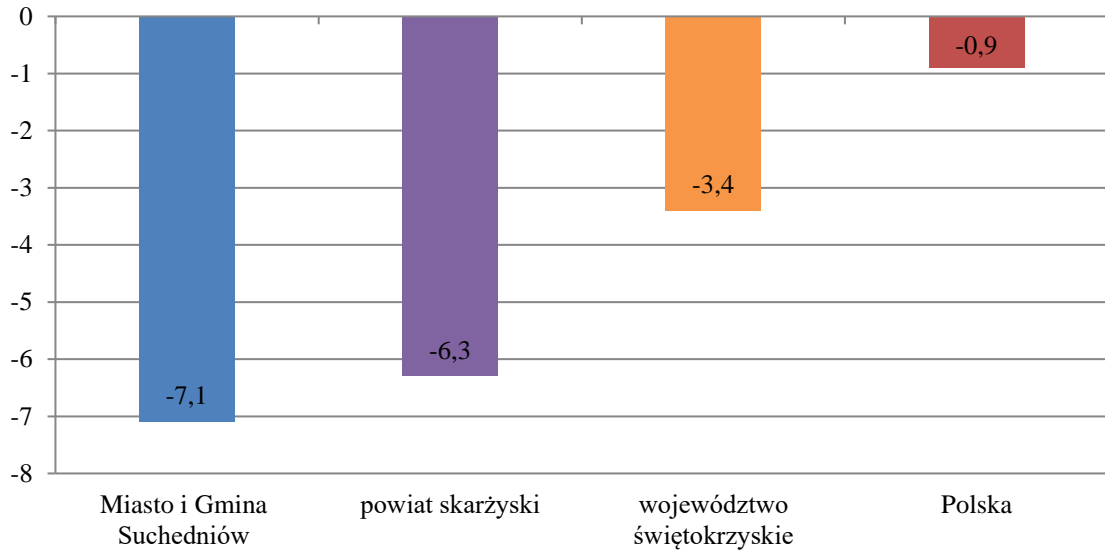
W 2019 roku współczynnik ten wyniósł w Mieście i Gminie Suchedniów -7,1 i był zdecydowanie niższy w porównaniu do średniej dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski (wykres 4). Również na tle gmin wchodzących w skład obszaru strategicznej interwencji OSI Gór Świętokrzyskich (o którym szerzej w podrozdziale 1.6 *Przedsiębiorczość* niniejszego opracowania) Gmina Suchedniów charakteryzuje się prawie najniższym (niższy tylko w gminach: Łączna i Waśniów) przyrostem naturalnym (wykres 5).

Wykres 3 Przyrost naturalny na 1 000 osób w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

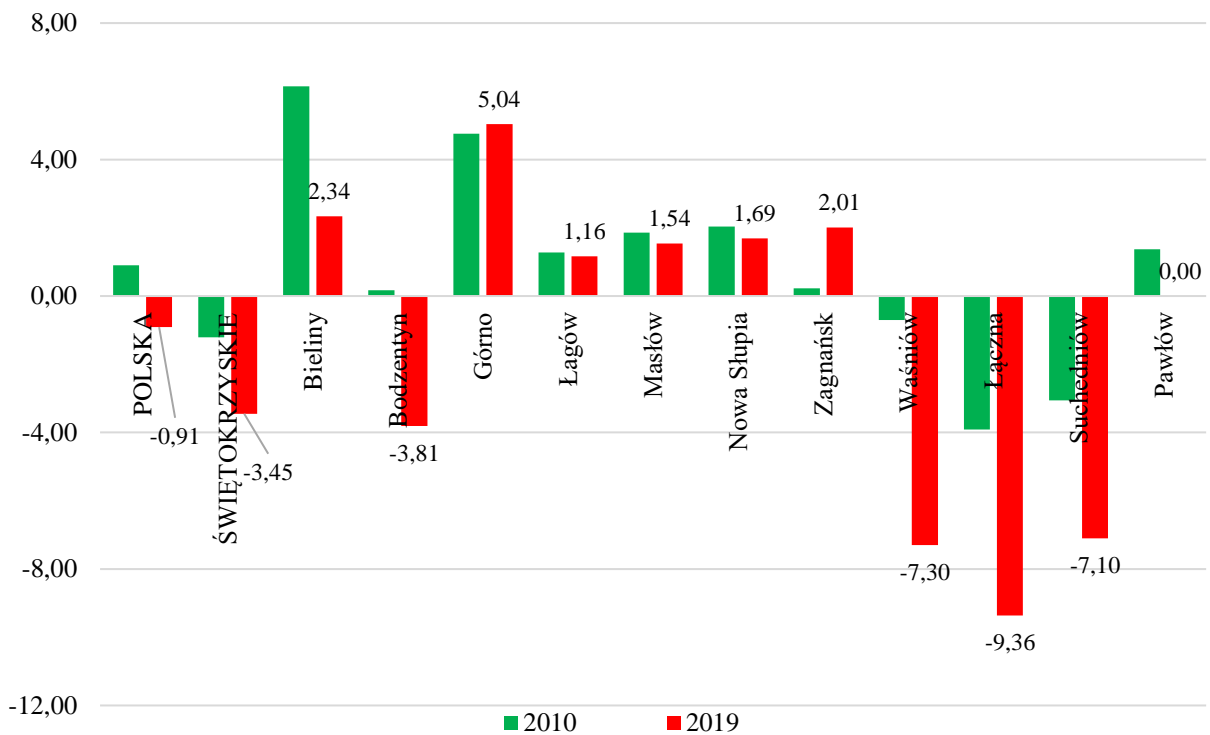
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4 Przyrost naturalny na 1 000 osób w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

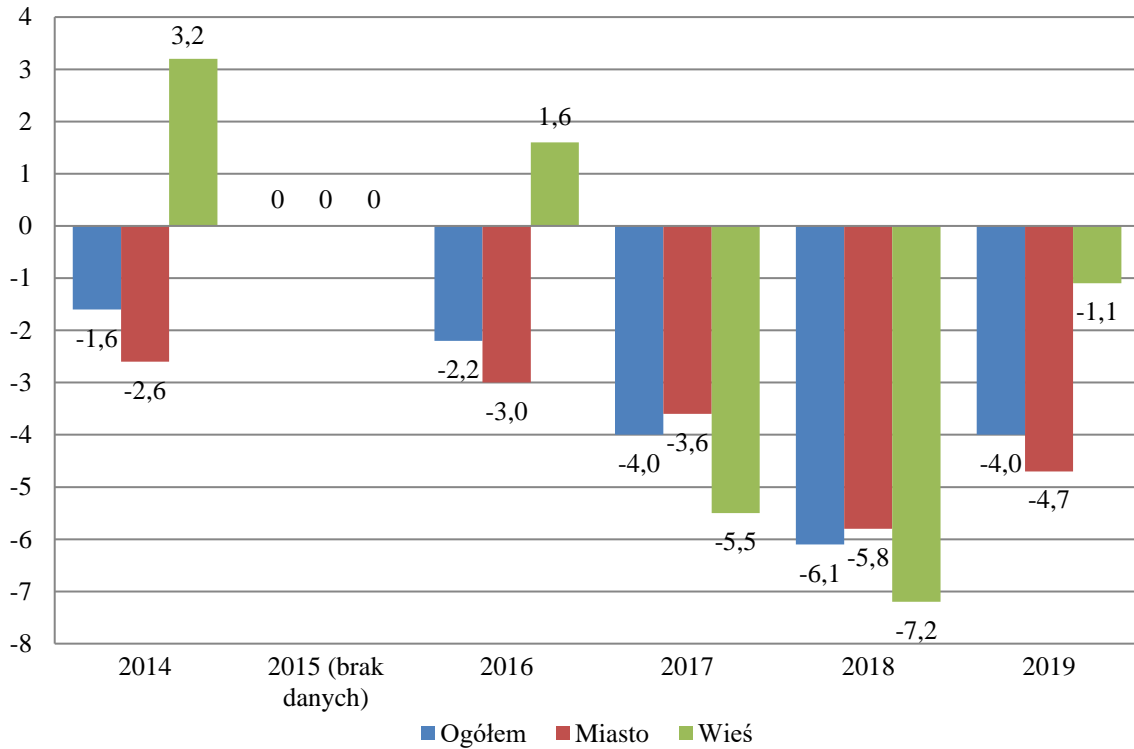
Wykres 5 Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w poszczególnych gminach należących do OSI Gór Świętokrzyskich w porównaniu do województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2010 i 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

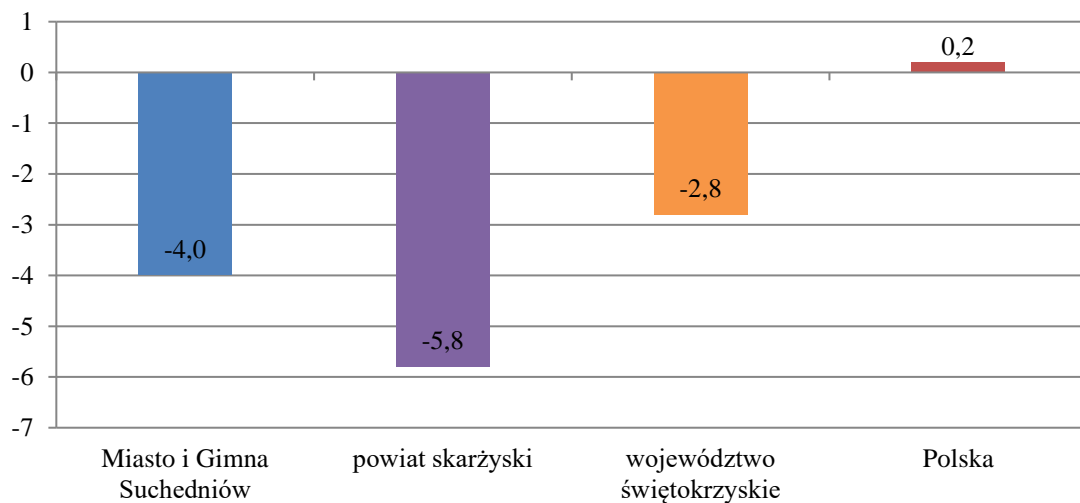
Dynamika liczby ludności gminy kształtowana jest w dużej mierze przez ruchy migracyjne na pobyt stały – sytuacja w tym zakresie została zobrazowana na wykresach 6 i 7.

Wykres 6 Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 osób w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 7 Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 osób w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

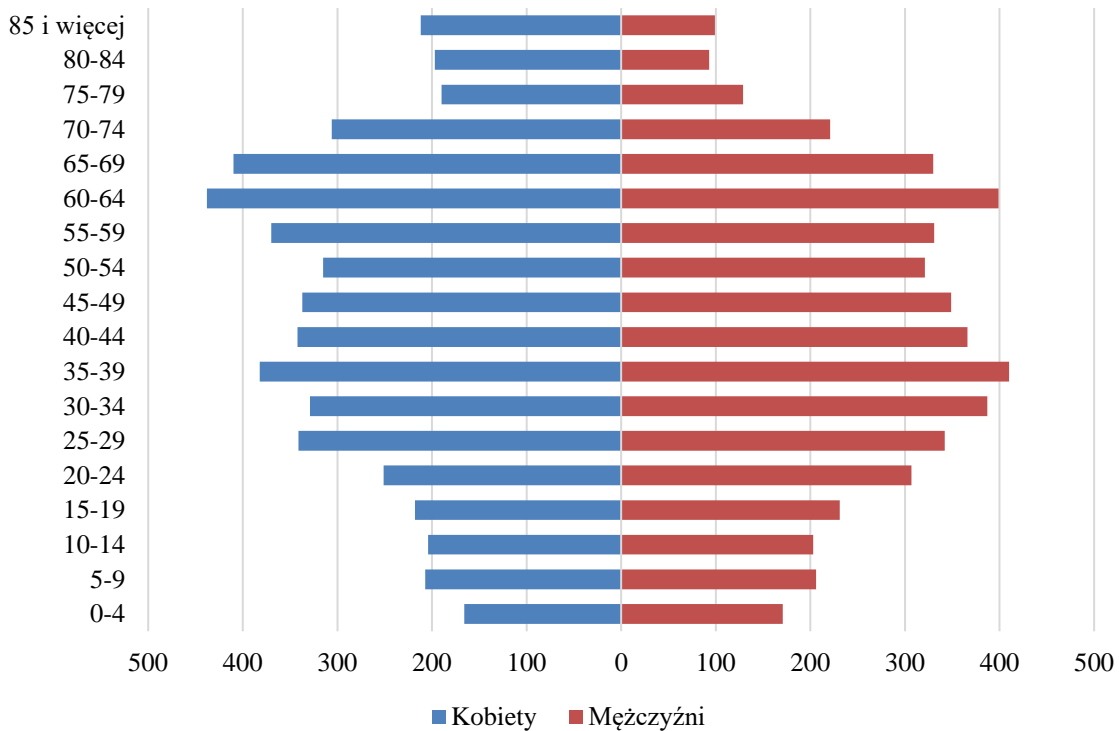

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Saldo migracji, czyli różnica między napływem (imigracją) a odpływem (emigracją) ludności z obszaru Miasta i Gminy Suchedniów w latach 2014–2019, kształtowało się na różnym poziomie, a w ostatnim badanym roku wyniosło -4,0, co wskazuje na utrzymującą się niekorzystną tendencję odpływu mieszkańców, jednakże mniejszą w stosunku do roku poprzedniego (wykres 6). W porównaniu do innych jednostek terytorialnych wskaźnik ten był w 2019 roku wyższy od średniej dla województwa świętokrzyskiego i Polski, a niższy od średniej dla powiatu skarżyskiego (wykres 7).

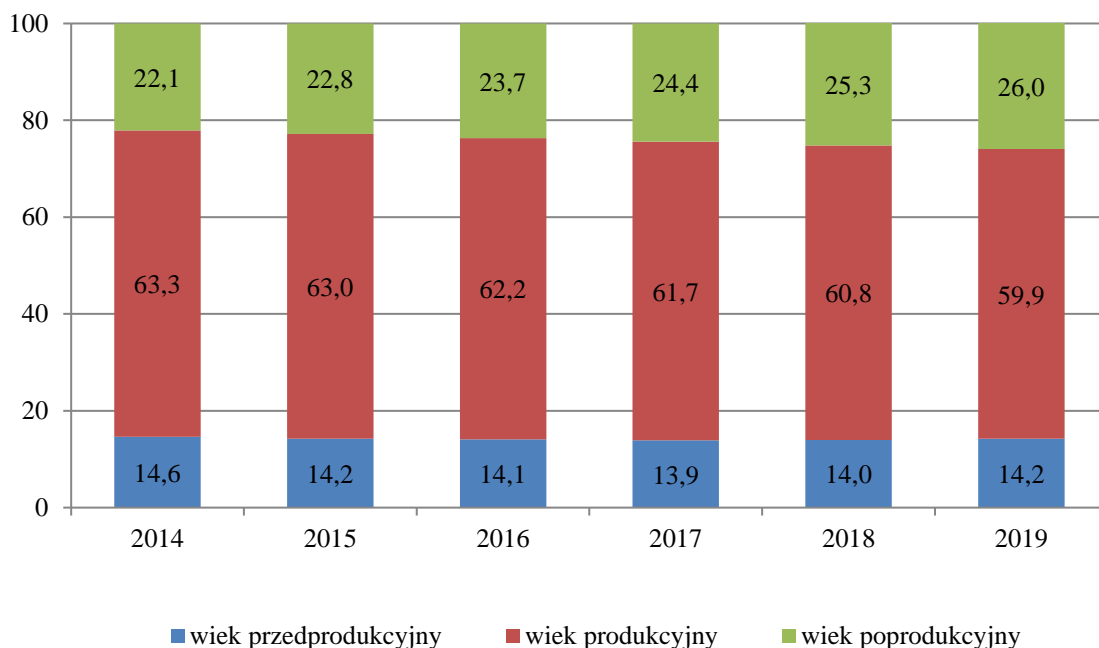
Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje wpływają nie tylko na zmianę liczby ludności, ale także na jej strukturę wiekową. Analizując dane przedstawione na wykresie 8 należy zauważyć, że największa liczba mieszkańców, zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn, jest w przedziałach wiekowych: 60–64, 65–69 oraz 35–39. Od 55. roku życia wzwyż widać znaczną i pogłębiającą się wraz z wiekiem przewagę ilości kobiet nad ilością mężczyzn.

Wykres 8 Struktura ludności według płci i wieku w Mieście i Gminie Suchedniów w 2019 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 9 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

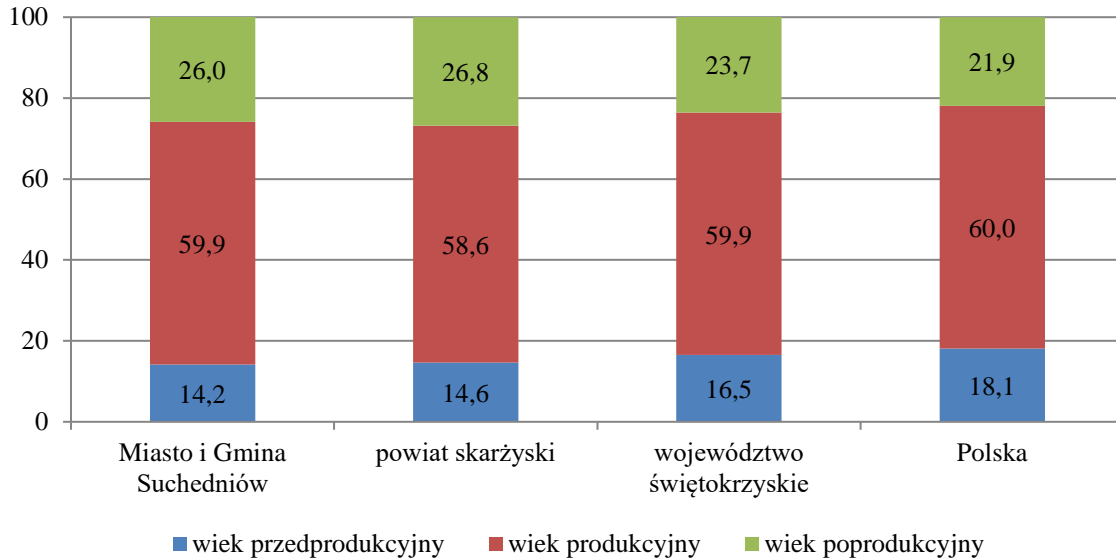

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019 został przedstawiony na wykresie 9. W 2019 roku mieszkańcy będący w wieku przedprodukcyjnym stanowili 14,2%, w wieku produkcyjnym 59,9%, z kolei w wieku poprodukcyjnym 26%. Tym samym, biorąc pod uwagę powyższe oraz wskaźniki dotyczące migracji i przyrostu naturalnego, w przyszłych latach zauważyć będzie można pogłębiającą się tendencję wzrostową liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co w efekcie generuje konieczność dostosowania i rozszerzania usług publicznych, w tym szczególnie społecznych, do potrzeb seniorów.

W porównaniu do innych jednostek terytorialnych, w Mieście i Gminie Suchedniów zauważalny jest znacznie wyższy niż w pozostałych jednostkach udział osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym najniższym poziomie osób w wieku przedprodukcyjnym (wykres 10).

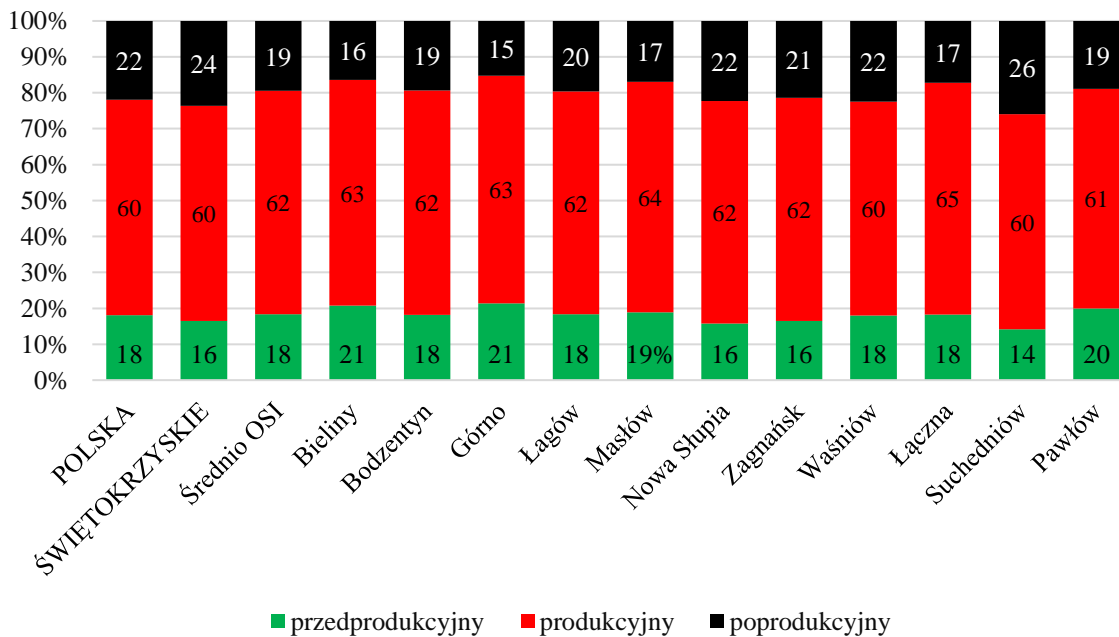
Wykres 10 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Również na tle gmin wchodzących w skład OSI Gór Świętokrzyskich Gmina Suchedniów charakteryzuje się najwyższym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednocześnie najniższym udziale osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem (wykres 11).

Wykres 11 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w % ludności ogółem w poszczególnych gminach należących do OSI Gór Świętokrzyskich w porównaniu do średniej dla województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.2. Edukacja i wychowanie przedszkolne

Edukacja rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka, a także zdobywanie wiedzy i umiejętności, odgrywa w życiu każdego człowieka kluczową rolę. Jako proces trwający od najmłodszych lat jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, co przekłada się na podniesienie poziomu konkurencyjności gospodarki lokalnej oraz przyśpieszenie tempa rozwoju gospodarczego kraju.

Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów funkcjonują placówki oświatowe kształcące na poziomie podstawowym, ponadpodstawowym oraz zajmujące się wychowaniem przedszkolnym. Kształcenie na poziomie studiów wyższych możliwe jest m.in. w Kielcach (odległość ok. 30 km). Sieć placówek edukacyjnych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów to: Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 1, Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 3, Samorządowa Szkoła Podstawowa w Ostojowie, Przedszkole Samorządowe im. Jana Pawła II w Suchedniowie, Dwujęzyczne Niepubliczne Przedszkole Planeta Dziecka, Zespół Szkół Korpusu Kadetów.

O stanie edukacji na terenie miasta i gminy świadczy m.in. współczynnik skolaryzacji, stanowiący relację liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31.12) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Tabela 3 Współczynnik skolaryzacji brutto w Mieście i Gminie Suchedniów na tle innych jednostek terytorialnych w 2018 r.

Jednostka terytorialna	Współczynnik skolaryzacji brutto w %	
	Szkoły podstawowe	Gimnazja
Miasto i Gmina Suchedniów	86,67	96,43
Powiat skarżyski	90,36	95,80
Województwo świętokrzyskie	93,58	100,66
Polska	95,46	101,21

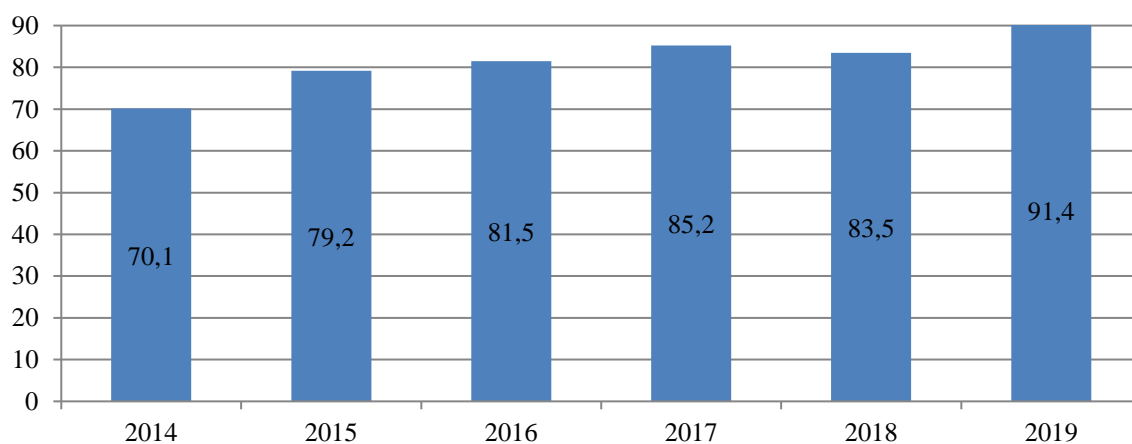
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Powyższe dane pokazują, że współczynnik skolaryzacji w analizowanym roku był w Suchedniowie najniższy w porównaniu do analizowanych jednostek. W przypadku szkół podstawowych i gimnazjów wartość współczynnika skolaryzacji mniejsza niż 100% nie musi oznaczać, że nie wszystkie dzieci, które powinny spełniać obowiązek szkolny go realizują. Może to wynikać m.in. z tego, że część dzieci zameldowanych w gminie kształci się w innym

miejscu w kraju (np. w Kielcach, dojeżdżając do szkoły z pracującymi tam rodzicami) lub za granicą, gdzie przebywa wraz z rodzicami.

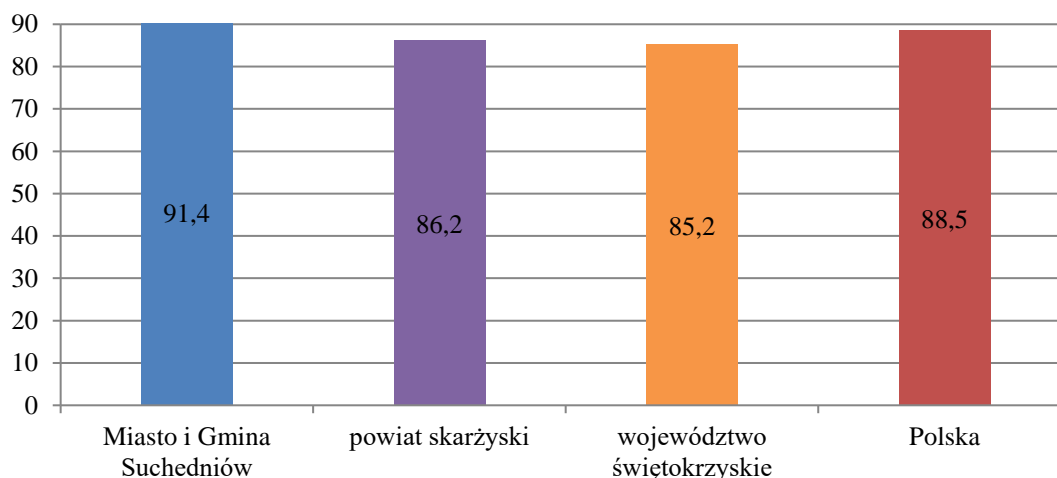
Wychowanie przedszkolne w Polsce realizowane jest w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz od roku szkolnego 2008/2009 także w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci od 3. roku życia do osiągnięcia wieku szkolnego. W Suchedniowie funkcjonuje jedno przedszkole publiczne i jedno niepubliczne – obydwie w mieście. Dodatkowo funkcjonują oddziały przedszkolne w publicznych szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Suchedniów, tj.: oddziały przedszkolne w Samorządowej Szkole Podstawowej nr 1 im. Emilii Peck w Suchedniowie, oddziały przedszkolne w Samorządowej Szkole Podstawowej nr 3 im. Stefana Żeromskiego w Suchedniowie, oddziały przedszkolne w Samorządowej Szkole Podstawowej im. Wandy Łyczkowskiej w Ostojowie. Biorąc pod uwagę fakt, że okres edukacji przedszkolnej jest niezwykle istotny w życiu człowieka ze względu na kształtowanie jego osobowości jak i nabywanie różnorodnych doświadczeń i umiejętności, a tym samym wpływa na kształtowanie przyszłego kapitału społecznego gminy, istotnym wskaźnikiem jest odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie miasta i gminy (wykresy 12 i 13).

Wykres 12 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 13 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z analizowanych danych wynika, że w Mieście i Gminie Suchedniów na przestrzeni lat 2014–2019 odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym był zróżnicowany, przy czym w ostatnim badanym roku znacząco wzrósł, wynosząc 91,4%. Oznacza to wzrost aż o 7,9 p.p. w stosunku do roku poprzedniego. Jest to średnia wyższa zarówno od średniej dla powiatu skarżyskiego, województwa oraz Polski (wykres 13).

W tabeli 4 przedstawiono wskaźniki dotyczące wychowania przedszkolnego w Gminie Suchedniów.

Tabela 4 Wskaźniki wychowania przedszkolnego w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019 r.

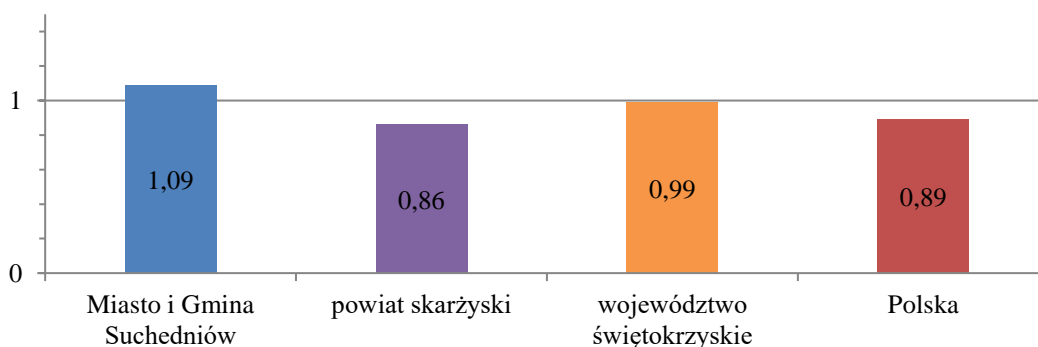
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	701	792	815	852	835	914
dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	1,79	1,47	1,33	1,22	1,09	0,98
miejsca w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat	485,4	505,8	541,8	595,5	678,0	765,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższe dane statystyczne wskazują na coroczny wzrost ilości dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 1 tys. dzieci w wieku 3–5 lat (z wyjątkiem 2018 r., kiedy nastąpił spadek wartości wskaźnika). Biorąc pod uwagę krajowe i lokalne uwarunkowania związane z dużym zapotrzebowaniem na miejsca w punktach

o różnych formach sprawowania wychowania przedszkolnego, rosnąca liczba dzieci objętych tą formą opieki jest pozytywnym zjawiskiem. Jej wartość może kształtować się pod wpływem różnych czynników, takich jak możliwości finansowe rodziców lub indywidualne decyzje związane z wyborem pomiędzy opieką nad dzieckiem a powrotem do pracy, może także wynikać z dostosowania liczby miejsc dla dzieci do zapotrzebowania na danym obszarze. Coraz korzystniej kształtuje się wskaźnik ilości dzieci w wieku 3–5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego – jeszcze w 2014 r. na jedno miejsce w placówce przypadało (w zaokrągleniu) dwoje dzieci, natomiast w 2018 r. na jedno miejsce przypadało jedno dziecko. Jednocześnie ilość miejsc w przedszkolach w przeliczeniu na 1 000 dzieci w grupie wiekowej 3–6 lat na przestrzeni ostatnich lat systematycznie wzrastała. Tendencje są pozytywne, jednak należy zauważyć, że wartości wskaźników mogą wynikać nie tylko z dostosowania ilości miejsc do zapotrzebowania, ale też faktu ujemnego przyrostu naturalnego i zmniejszającego się udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem, a więc ze spadku zapotrzebowania. Pomimo iż wartość wskaźnika „dzieci w wieku 3–5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego” w Mieście i Gminie Suchedniów corocznie maleje (jest korzystna), to w porównaniu do pozostałych, wybranych jednostek, wciąż wartość ta jest najwyższa (wykres 14).

Wykres 14 Dzieci w wieku 3–5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 r. – dane dla Gminy Suchedniów, powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

O tyle, o ile sytuacja związana z wychowaniem przedszkolnym w Gminie Suchedniów jest coraz lepsza i stosunkowo dobrze oceniana przez mieszkańców (wyniki ankiety przeprowadzonej w grudniu 2020 r.), o tyle brakuje dostępu do opieki żłobkowej, tj. opieki nad dziećmi do lat 3 – w gminie nie funkcjonuje żaden publiczny żłobek czy oddział żłobkowy, co zdecydowanie negatywnie ocenili mieszkańcy w ww. ankiecie.

1.3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna to jeden z elementów polityki społecznej państwa (realizowanej zarówno przez władze administracji rządowej, jak i samorządowej), polegający na umożliwianiu osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie pokonać, wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczna ukierunkowana jest na pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej. Świadczenia socjalne realizowane w zakresie polityki społecznej stanowią jej istotną część. W Mieście i Gminie Suchedniów zadania te realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który w oparciu o obowiązujące przepisy prawa udziela pomocy materialnej i rzeczowej osobom zakwalifikowanym do pomocy, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchedniowie finansowana jest z środków budżetu Miasta i Gminy, budżetu państwa oraz z środków pozabudżetowych.

Wydatki budżetowe Miasta i Gminy Suchedniów na pomoc społeczną i inne zadania z zakresu polityki społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w badanym okresie podlegały wahaniom. W ostatnim badanym roku wzrosły w odniesieniu do roku poprzedniego i wyniosły 225,87 zł. Analizując dane w porównaniu do średniej dla innych jednostek terytorialnych należy zauważyć, że w badanym okresie w Mieście i Gminie Suchedniów kształtowały się zawsze na niższym poziomie (tabela 5).

Tabela 5 Wydatki na pomoc społeczną i inne zadania z zakresu polityki społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014–2019 – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Jednostka terytorialna/rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto i Gmina Suchedniów	436,02	446,73	891,03	192,57	201,05	225,87
powiat skarżyski	657,37	647,69	1058,14	306,51	332,39	355,94
województwo świętokrzyskie	708,60	693,43	1207,41	341,62	366,2	378,84
Polska	579,71	587,09	1096,91	299,51	313,52	328,52

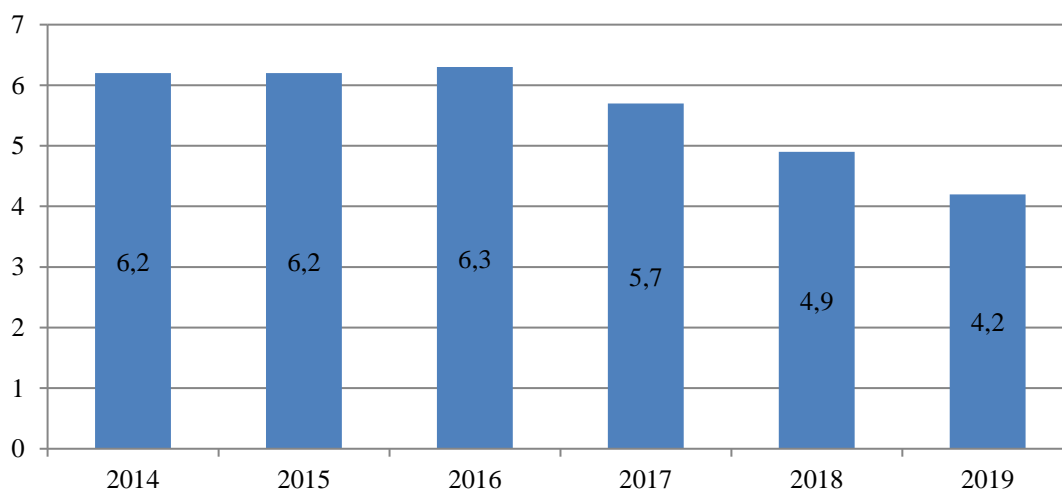
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane w powyższej tabeli nie wykazują jednoznacznych tendencji wzrostowych czy malejących, należy jednak zauważyć, że we wszystkich wskazanych jednostkach wartości

wskaźnika były najwyższe w 2016 r., następnie znacznie zmalały w 2017 r. i od tego czasu corocznie wzrastają.

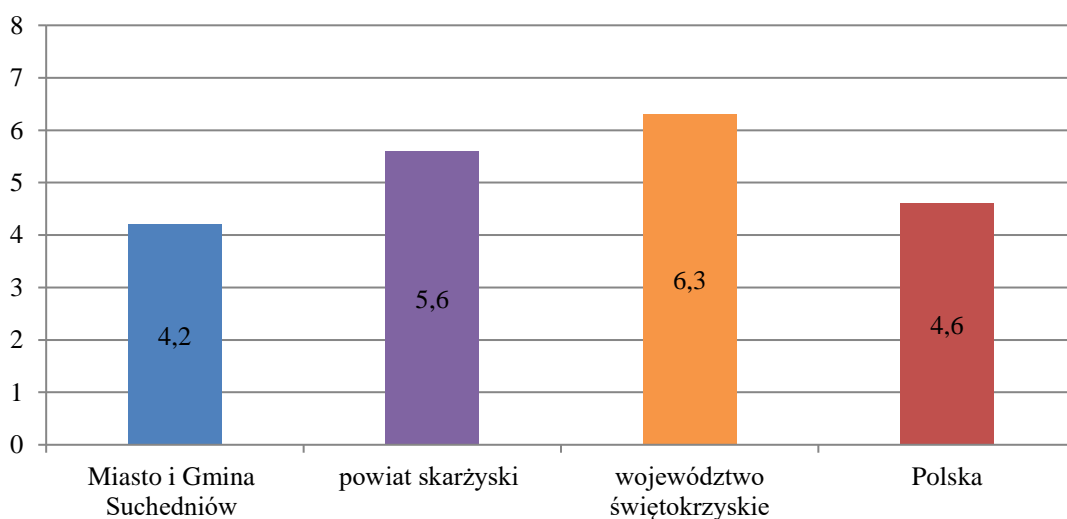
Kryterium poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego zostało zmierzone przy pomocy wskaźnika udziału procentowego osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2014–2019. Analizując wykres 15 zauważamy, że udział ten od 2016 roku systematycznie malał i w ostatnim badanym roku wyniósł 4,2%.

Wykres 15 Udział % osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 16 Udział % osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

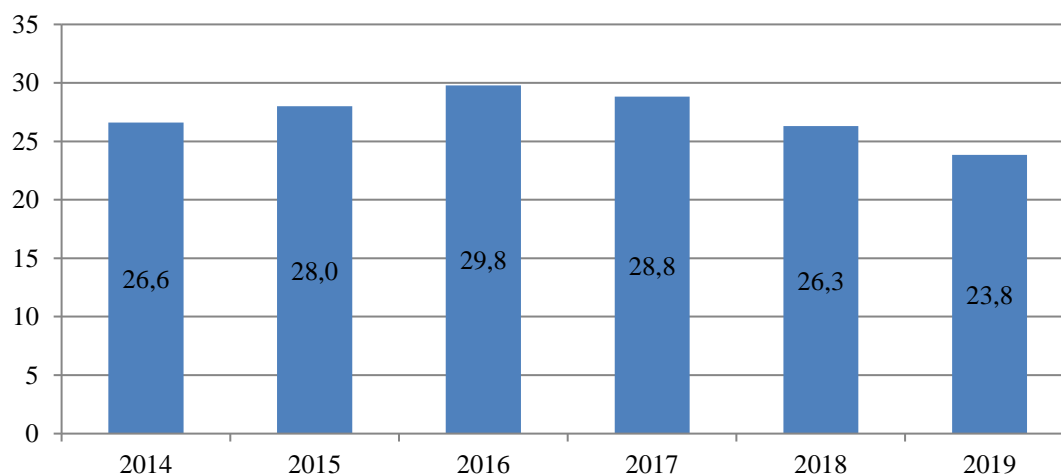
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Malejący udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jest zjawiskiem korzystnym, bowiem generuje spadek kosztów związanych z opieką nad osobami będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Należy jednak zwrócić uwagę, że zmiany w liczbie tych osób mogą wynikać ze zmian przepisów prawnych, dzięki którym większa lub mniejsza grupa osób może uzyskiwać uprawnienia do otrzymywania odpowiednich świadczeń. Istotne zmiany w danych niekoniecznie zatem oznaczają nagłą poprawę lub pogorszenie sytuacji życiowej społeczeństwa.

Z danych przedstawionych na wykresie 16 wynika, że udział % osób korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Suchedniów w 2019 roku był niższy zarówno od średniej w powiecie skarżyskim, województwie świętokrzyskim, jak i Polski.

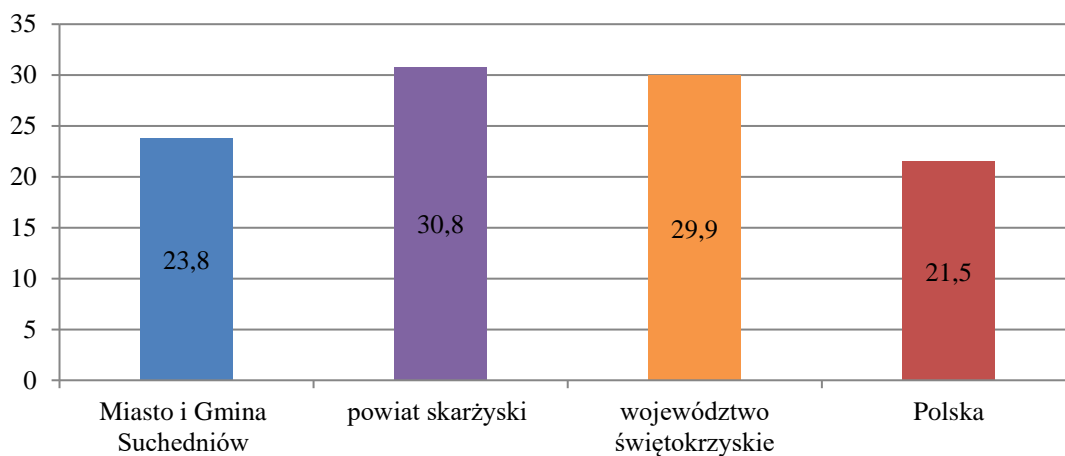
Na wykresie 17 przedstawiono liczbę osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2014–2019 w Mieście i Gminie Suchedniów, natomiast na wykresie 18 porównano ją do innych jednostek terytorialnych.

Wykres 17 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 18 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z przedstawionych wykresów wynika, że wskaźnik dotyczący liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów od 2017 roku systematycznie malał, a w ostatnim roku wyniósł 23,8. Była to liczba niższa od średniej dla powiatu i województwa, a wyższa od średniej dla całego kraju.

Bardzo ważne jest określenie najbardziej problemowych obszarów miasta i gminy, aby to głównie tam kierować działania profilaktyczne oraz nastawione na rozwiązywanie problemów społecznych, ponieważ kumulacja niekorzystnych zjawisk wpływa na całą społeczność zamieszkującą dany teren. Liczbę osób, którym udzielono świadczenia w zakresie pomocy społecznej w latach 2014–2019, w podziale na Miasto Suchedniów oraz poszczególne miejscowości Gminy Suchedniów, przedstawiono w tabeli 6. Najwięcej osób objętych pomocą społeczną pochodziło z Miasta Suchedniów (1 314 osób), co stanowiło 83,9% ogółu. Znaczący udział na terenie gminy stanowili mieszkańcy miejscowości Ostojów – 104 osoby (6,64%). Natomiast najmniej osób objętych pomocą stanowili mieszkańcy miejscowości Krzyżka, którzy na przestrzeni badanego okresu stanowili zaledwie 1,21% ogółu (19 osób).

Tabela 6 Liczba osób, którym udzielono świadczenia w zakresie pomocy społecznej w podziale na miejscowości Gminy Suchedniów w latach 2014–2019

Lp.	Miejscowość	Lata						Razem	Udział %
		2014	2015	2016	2017	2018	2019		
1	Suchedniów	234	229	243	230	201	177	1314	83,91
2	Krzyżka	2	3	7	4	2	1	19	1,21
3	Michniów	7	10	12	12	14	11	66	4,21
4	Mostki	10	11	8	11	9	14	63	4,02
5	Ostojów	12	20	22	21	16	13	104	6,64
Razem		265	273	292	278	242	216	1566	100
Udział %		16,92	17,43	18,65	17,75	15,45	13,79	100	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchedniowie

Informacje dotyczące zasiłków rodzinnych przyznawanych w latach 2014–2019 w Mieście i Gminie Suchedniów wraz z porównaniem do innych jednostek terytorialnych przedstawione zostały w tabeli 7.

Tabela 7 Ilość dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2014–2019 – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Jednostka terytorialna/rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto i Gmina Suchedniów	483,70	515,00	582,90	591,09	585,81	513,35
powiat skarżyski	556,23	525,84	568,84	571,4	574,33	532,36
województwo świętokrzyskie	707,24	668,93	724,66	709,67	685,5	619,75
Polska	561,22	529,57	574,13	571,35	571,38	523,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w latach 2014–2019 w Mieście i Gminie Suchedniów wahała się. W analizowanym okresie do 2017 r. wartość wskaźnika rosła, a następnie corocznie malała. W 2019 wskaźnik ten był najniższy w badanym okresie wynosząc 513,35 i był jednocześnie niższy od innych jednostek administracyjnych.

Charakterystykę przyznanych świadczeń pieniężnych i rzeczowych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchedniowie w latach 2014–2019 przedstawiono w tabeli 8. Analizując dane z badanego okresu zauważamy, że najwięcej świadczeń stanowiło wsparcie w postaci posiłków – 65 309 świadczeń o łącznej wartości 177 005 zł. Dużą część udzielonego wsparcia stanowiły również usługi opiekuńcze – 30 242 o łącznej kwocie

877 016 zł. Znaczącą część stanowiły świadczenia pieniężne w formie poszczególnych zasiłków, których udzielono odpowiednio: zasiłki celowe – łącznie 92 na kwotę 30 557 zł, zasiłki stałe – łącznie 4 634 na kwotę 2 312 599 zł, a także zasiłki okresowe – łącznie 2 130 na kwotę 702 882 zł. Warto zauważyć również, że w badanym okresie nie świadczone zadań zleconych, oprócz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, na łączną kwotę 41 150 zł.

Tabela 8 Charakterystyka przyznanych świadczeń pieniężnych i rzeczowych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchedniowie w latach 2014–2019

Rodzaj świadczenia/ Rok	2014		2015		2016		2017		2018		2019		SUMA	
	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota
ZADANIA WŁASNE														
Zasiłki stałe	701	309745	816	369945	871	430745	810	414 685	701	374398	735	413081	4634	2312599
Zasiłki okresowe	328	93637	446	144155	407	136480	381	131993	330	111995	238	84622	2130	702882
Schronienie	31	677	0	0	87	2001	54	1350	0	0	0	0	172	4028
Posiłek	12437	31627	12016	29616	10651	28882	11576	33151	10606	29646	8023	24083	65309	177005
Ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze	4657	107485	4404	115935	4200	154641	5264	133390	5286	160504	6431	205061	30242	877016
Zasiłki celowe ³	7	1150	13	3400	17	7100	25	7750	14	5107	16	6050	92	30557
Sprawienie pogrzebu	1	2200	0	0	1	2100	1	4000	0	0	2	6600	5	14900
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Interwencja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Praca socjalna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

³ Zasiłki celowe obejmują: zasiłek celowy na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ, zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, zasiłek celowy w formie biletu kredytowanego, inne zasiłki celowe i w naturze.

ZADANIA ZLECONE														
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	106	3710	128	4480	120	8280	96	7200	165	12120	131	5360	746	41150
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pomoc przyznana cudzoziemcom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
INNE														
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	130	254658	173	322002	199	343565	215	412910	255	457853	296	607843	1268	2398831
SUMA	18398	804889	17996	989533	16553	1113794	18422	1146429	17357	1151623	15872	1352700	104598	6558968

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań półrocznych i rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach MPiPS-03 za lata 2014–2019 składanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchedniowie do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

Rzeczywistą liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną w podziale na rodzaj pomocy na terenie Miasta i Gminy Suchedniów w latach 2014–2019 zaprezentowano w tabeli 9. Analizując dane zauważamy, że największą część przyznanej pomocy w badanym okresie stanowiły świadczenia przyznane w ramach zadań własnych, ponieważ z tej formy łącznie skorzystało 1 680 rodzin, w tym 83 rodziny z terenów wiejskich (łącznie 3 056 osób). Wynika to z systemu podziału zadań pomiędzy administrację publiczną w zakresie pomocy społecznej i realizacji

ich znacznej części przez gminę (w tym o charakterze obowiązkowym). Istotny jest również fakt, że dużą część wsparcia stanowiła pomoc w ramach pracy socjalnej – skorzystały z niej 1 504 rodziny, w tym 54 rodziny z terenów wiejskich (łącznie 2 673 osoby).

Warto również zwrócić uwagę na pomoc w ramach pracy socjalnej prowadzonej w oparciu o kontrakt bądź projekt socjalny. Praca socjalna z klientami pomaga w usamodzielnieniu oraz integracji ze środowiskiem. Liczba realizowanych na przestrzeni lat 2014–2019 kontraktów oraz projektów socjalnych podlegała nieznacznym wahaniom, jednakże w 2019 roku osiągnęła największą liczbę – 21 kontraktów/projektów w 48 rodzinach.

Tabela 9 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Suchedniów w podziale na rodzaj pomocy

Rok/ Rodzaj pomocy	2014			2015			2016			2017		
	Rodziny ogółem	Na wsi	Osoby w rodzinach	Rodziny ogółem	Na wsi	Osoby w rodzinach	Rodziny ogółem	Na wsi	Osoby w rodzinach	Rodziny ogółem	Na wsi	Osoby w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0	0	0	0	2	0	8	1	0	5
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	277	41	676	289	42	659	298	36	648	282	31	582
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej ogółem	270	38	675	111	16	257	320	67	660	310	11	590
SUMA	547	79	1351	400	58	916	620	103	1316	593	42	1177

Rok/ Rodzaj pomocy	2014		2015		2016		2017	
Praca socjalna w oparciu o kontrakt/projekt socjalny	Liczba kontraktów /projektów socjalnych	Liczba objętych osób kontraktami/projektami socjalnymi	Liczba kontraktów /projektów socjalnych	Liczba objętych osób kontraktami/projektami socjalnymi	Liczba kontraktów /projektów socjalnych	Liczba objętych osób kontraktami/projektami socjalnymi	Liczba kontraktów /projektów socjalnych	Liczba objętych osób kontraktami/projektami socjalnymi
SUMA	9	9	17	17	17	28	11	28

Rok/Rodzaj pomocy	2018			2019			SUMA		
	Rodziny ogółem	Na wsi	Osoby w rodzinach	Rodziny ogółem	Na wsi	Osoby w rodzinach	Rodziny ogółem	Na wsi	Osoby w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0	0	0	0	3	0	13
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	249	30	491	285	219	414	1680	83	3056
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej ogółem	249	0	491	244	0	439	1504	54	2673
SUMA	498	30	982	529	219	853	3187	137	5742

Rok/ Rodzaj pomocy	2018		2019		SUMA	
	Liczba kontraktów /projektów socjalnych	Liczba objętych osób kontraktami/ projektami socjalnymi	Liczba kontraktów /projektów socjalnych	Liczba objętych osób kontraktami/ projektami socjalnymi	Liczba kontraktów /projektów socjalnych	Liczba objętych osób kontraktami/ projektami socjalnymi
SUMA	12	12	21	48	87	142

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach MPiPS-03 za lata 2014–2019 składanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchedniowie do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

Najczęstsze powody korzystania z świadczeń na terenie gminy, wynikające z Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), przedstawione zostały w tabeli 10.

Tabela 10 Powody przyznania pomocy mieszkańcom Miasta i Gminy Suchedniów w latach 2014–2019

Powód trudnej sytuacji życiowej/ Rok	2014			2015			2016			2017		
	Liczba rodzin (ogółem)	Liczba rodzin na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin (ogółem)	Liczba rodzin na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin (ogółem)	Liczba rodzin na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin (ogółem)	Liczba rodzin na wsi	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	226	36	554	242	39	554	260	35	563	231	29	483
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	1	0	8	0	0	0
Bezdomność	7	0	13	0	0	0	6	0	6	4	0	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	3	98	25	5	112	15	2	85	14	2	76
W tym wielodzietność	17	13	98	8	4	101	15	2	85	14	2	76
Bezrobocie	218	35	571	224	36	550	205	29	489	193	24	441
Niepelnosprawność	101	21	196	112	20	212	122	19	229	108	16	192

Długotrwała lub ciężka choroba	98	15	203	117	17	243	125	17	239	117	15	195
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	52	5	157	47	4	137	46	4	138	38	5	116
W tym Rodziny niepełne	35	3	100	36	3	100	36	3	94	28	4	81
Rodziny wielodzietne	7	1	39	4	1	25	5	1	31	4	1	24
Przemoc w rodzinie	0	0	0	2	0	9	2	0	6	1	0	1
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	50	12	97	44	11	77	45	8	71	36	6	49
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0	1	6	1	9	12	0	18	2	0	5
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	4	2	15	2	0	5
Zdarzenie losowe	1	0	3	1	0	3	2	0	4	1	0	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUMA	820	144	2130	868	141	2132	902	122	2082	793	104	1749

Powód trudnej sytuacji życiowej/ Rok	2018			2019			SUMA		
	Liczba rodzin (ogółem)	Liczba rodzin na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin (ogółem)	Liczba rodzin na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin (ogółem)	Liczba rodzin na wsi	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	173	26	334	141	0	258	1273	165	2746
Sieroctwo	1	0	1	0	0	0	2	0	9
Bezdomność	2	0	2	0	0	0	19	0	25
Potrzeba ochrony macierzyństwa	9	2	48	8	0	41	78	14	460
W tym wielodzietność	9	2	48	8	0	41	71	23	449
Bezrobocie	150	20	340	124	0	287	1114	144	2678
Niepelnosprawność	95	15	142	82	0	122	620	91	1093
Długotrwała lub ciężka choroba	122	17	183	114	0	165	693	81	1228
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	35	4	96	27	0	73	245	22	717
W tym Rodziny nie pełne	26	4	74	24	0	61	185	17	510
Rodziny wielodzietne	1	0	6	1	0	6	22	4	131
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	5	0	16
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	1	0	3	1	0	3
Alkoholizm	23	2	26	16	0	19	214	39	339
Narkomania	1	0	2	0	0	0	1	0	2
Trudności w przystosowaniu	2	0	3	6	0	8	29	1	44

do życia po zwolnieniu z zakładu karnego									
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	6	2	20
Zdarzenia losowe	1	0	1	3	0	6	9	0	18
Sytuacja kryzysowa	2	0	2	0	0	0	3	0	3
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUMA	652	92	1 308	555	0	1 090	4590	603	10 491

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach MPiPS-03 za lata 2014–2019 składanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchedniowie do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

Z danych przedstawionych w tabeli 10 wynika, że największym problemem społecznym pod kątem udzielonej pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy w Suchedniowie na przestrzeni lat 2014–2019 było ubóstwo. Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji – określone przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymywanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy niż tzw. ustawowa granica ubóstwa, tj. kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej⁴. W 2019 roku minimum egzystencji zostało ustalone w kwocie 616,55 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 528,12 zł dla osoby w rodzinie⁵. Ubóstwo zasadniczo jest wynikiem bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także uzależnień.

Liczba rodzin oraz osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2014–2019 na terenie Miasta i Gminy Suchedniów wahała się, przy czym w 2019 roku była najniższa spośród całego badanego okresu. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż na przestrzeni badanego okresu były łącznie 1 273 rodziny korzystające z pomocy z powodu ubóstwa, w tym 165 rodzin na wsi (łącznie 2 746 osób).

Kolejnym dominującym problemem na terenie gminy było bezrobocie, jednak zauważa się pozytywną tendencję spadkową (od 2016 r.) ilości rodzin, które uzyskują pomoc z tego właśnie powodu. W badanym okresie było 1 114 rodzin dotkniętych problemem bezrobocia, w tym 144 na wsi, natomiast osób w tych rodzinach było 2 678.

Bezrobocie to zjawisko społeczne, które przejawia się tym, iż grupa ludzi zdolnych i chętnych do pracy, nie jest w stanie podjąć zatrudnienia. Długotrwałe bezrobocie szczególnie wpływa na psychiczną i ekonomiczną sferę życia człowieka, a w efekcie przekłada się na problemy z ubóstwem i społecznymi konsekwencjami takimi jak rozpad rodziny czy problemy wychowawcze.

Analizując tabelę 10 należy zauważyć, że istotnymi przyczynami świadczenia pomocy społecznej była również długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Liczba rodzin oraz osób w rodzinach pobierających świadczenie z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby

⁴ Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3217,pojecie.html, inf. z 09.12.2020 r.

⁵ Strona internetowa Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-egzystencji-2, inf. z 09.12.2020 r.

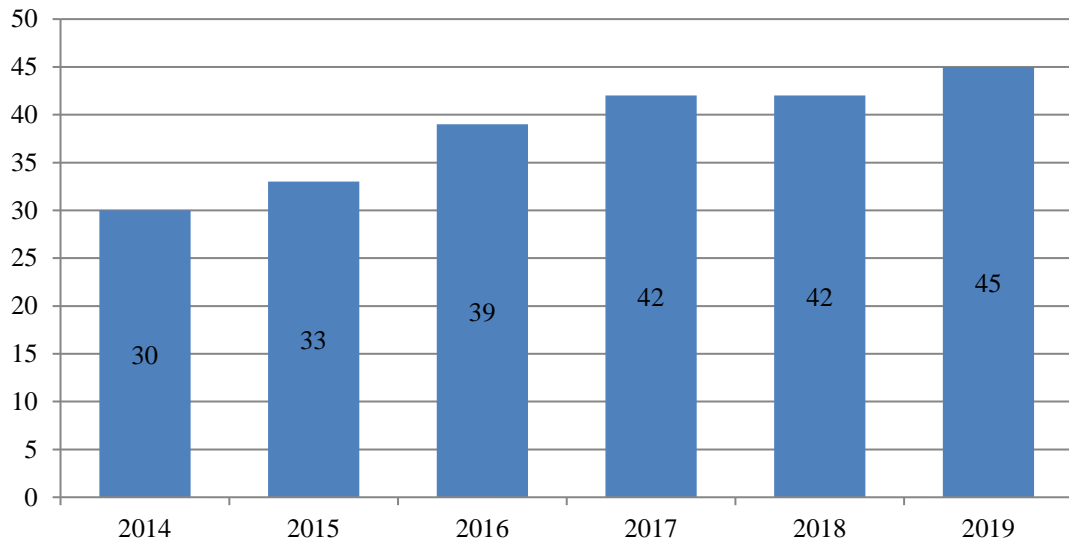
ciągle wahała się na przestrzeni badanego okresu, łącznie wynosząc 693 rodziny, w tym 81 na wsi (1 228 osób). W Mieście i Gminie Suchedniów liczba rodzin korzystających ze świadczeń społecznych z powodu niepełnosprawności w latach 2014–2019 na początku badanego okresu ulegała wahaniom, jednakże od 2017 roku zaczęła systematycznie spadać. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia wyniosła 620, w tym 91 rodzin zamieszkałych na wsi (łącznie 1 093 osoby). Zarówno długotrwała choroba jak i niepełnosprawność dezorganizują życie osoby oraz jej rodziny, a wraz z wiekiem zjawiska te nasilają się, paraliżując aktywność społeczną i zawodową chorej osoby. W efekcie prowadzi to do ograniczeń w samodzielnym oraz prawidłowym funkcjonowaniu osób dotkniętych długotrwałą chorobą i niepełnosprawnością, a osoby te wymagają wsparcia innych osób oraz instytucji. Najważniejsze problemy społeczne jakie zostały zidentyfikowane na terenie Miasta i Gminy Suchedniów są ściśle powiązane ze sobą. Bezrobocie prowadzi do utraty środków finansowych, doprowadzając w efekcie w dłuższym okresie do ubóstwa. Z reguły jedne problemy społeczne powodują powstawanie innych, jak m.in. alkoholizm czy problemy wychowawcze. Tym samym często pomoc socjalna zostaje przyznawana ze względu na występowanie kilku przyczyn jednocześnie.

1.4. Sektor pozarządowy

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które w myśl przepisów prawa nie są jednostkami bądź organami podległymi administracji publicznej, a ich działalność nie jest ukierunkowana na generowanie zysku. Pozarządowe organizacje są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności lokalnej oraz odgrywają zasadniczą rolę w umacnianiu więzi lokalnych i wspieraniu władz lokalnych, co w efekcie przyczynia się do rozwoju danej jednostki terytorialnej. Ponadto sprzyjają aktywizacji różnych grup społecznych oraz otoczenia, budując tym samym samowystarczalność społeczności lokalnych.

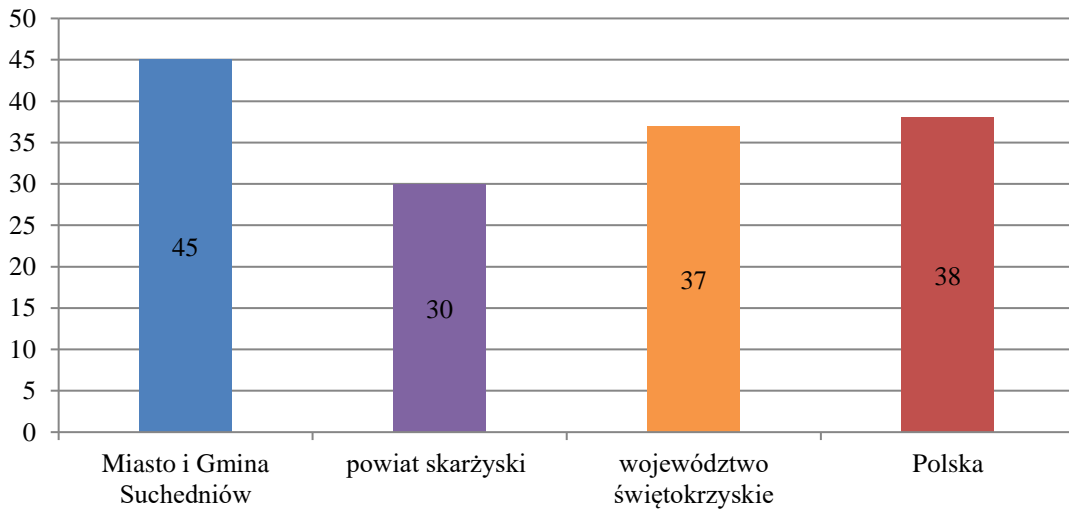
Z danych przedstawionych na wykresie 19 zauważamy, że w latach 2014–2019 liczba organizacji pozarządowych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów stale rosła, osiągając w ostatnim badanym roku wartość 45 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W porównaniu do powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski wskaźnik ten kształtuje się na wyższym poziomie (wykres 20).

Wykres 19 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 20 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów funkcjonuje 36 organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, tj.:

1. Stowarzyszenie „Kuźniczy Krąg”,
2. TPD Oddział Miejski,
3. Uczniowski Klub Sportowy „NIKE”,
4. Miejsko-Gminne Koło Pszczelarzy w Suchedniowie,

5. Parafialny Zespół Caritas przy Parafii św. Andrzeja Apostoła w Suchedniowie,
6. Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Ostojów,
7. Związek Strzelecki „Strzelec” JS2101 Suchedniów,
8. MKS „Orlicz”,
9. Suchedniowskie Stowarzyszenie Cyklistów,
10. Suchedniowska Korporacja Samorządowa im. Stanisława Staszica,
11. Fotowizje,
12. Polski Związek Wędkarski – Koło w Suchedniowie,
13. Stowarzyszenie Grupa Inicjatywna POD PRĄD,
14. Stowarzyszenie Michniowianie,
15. Towarzystwo Przyjaciół Suchedniowa,
16. Stowarzyszenie Promocji Amatorskiego Ruchu Artystycznego „Między Wierszami”,
17. Polskie Stowarzyszenie Edukacji Plastycznej – Delegatura w Suchedniowie,
18. Łuczniczy Ludowy Klub Sportowy „Olimpia”,
19. Uczniowski Klub Sportowy „Olimp”,
20. Ognisko TKKF „Olimpik”,
21. Suchedniowskie Towarzystwo Tenisowe „SET”,
22. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых,
23. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Oddział Miejski w Suchedniowie,
24. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Mostek,
25. ZHP Gminny Związek Drużyn Harcerski Krąg Seniorów ZHP "Łysica - Steny" Hufiec
ZHP Skarżysko-Kamienna,
26. Rada Rycerzy Kolumba nr 15299 w Suchedniowie,
27. Rada Rycerzy Kolumba nr 16165 Orione w Ostojowie,
28. Koło Gospodyń Wiejskich w Mostkach,
29. Koło Gospodyń Wiejskich Michniowianki w Michniowie,
30. Grupa Regionalna Świętokrzyska Stowarzyszenie Polska Szkoła Surwiwalu,
31. Ochotnicza Straż Pożarna w Suchedniowie,
32. Ochotnicza Straż Pożarna w Ostojowie,
33. FUNDACJA Nasz Maraton,
34. Akcja Katolicka,
35. Fundacja Pomnik – Mauzoleum w Michniowie,

36. Polskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia⁶

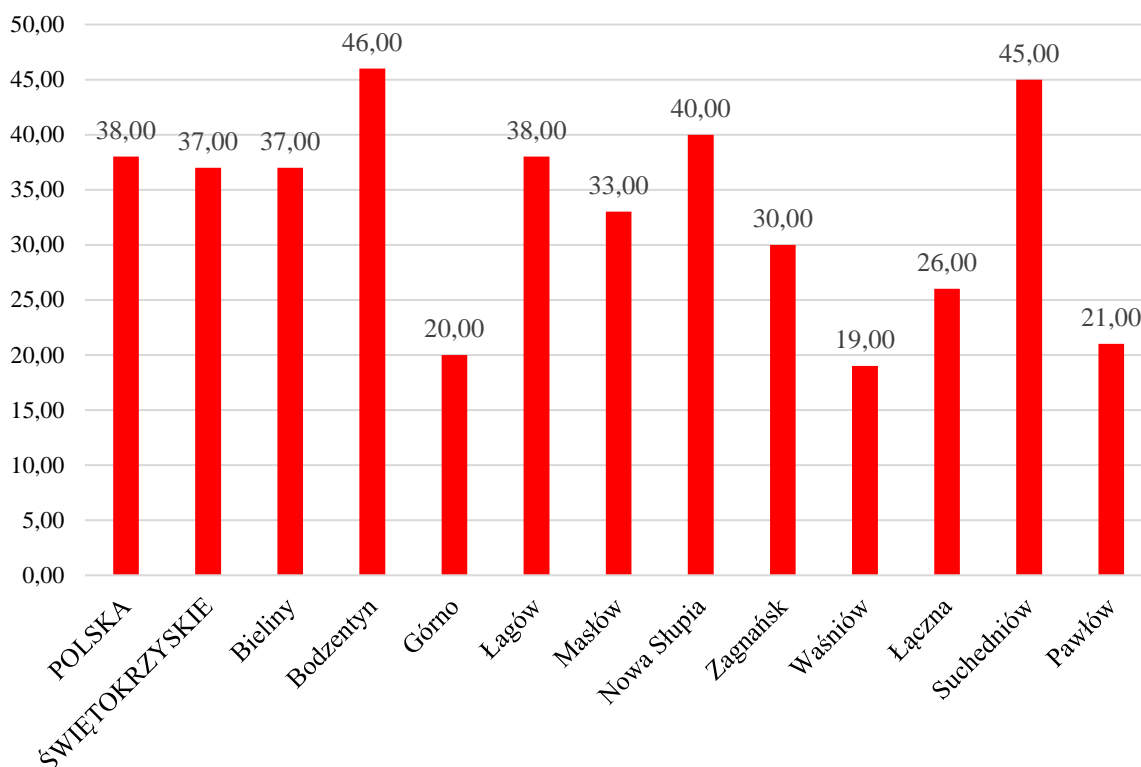
Samorząd Miasta i Gminy Suchedniów, w oparciu o Program współpracy Gminy Suchedniów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057) podejmuje współpracę przybierającą formę zlecenia organizacjom zadań własnych gminy oraz innych rodzajów możliwego do realizacji wsparcia. Burmistrz Miasta i Gminy Suchedniów jest zobowiązany corocznie przedłożyć Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi za rok poprzedni.

Miasto i Gmina Suchedniów jest jedną z gmin, na terenie której działa Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania (LGD) Wokół Łysej Góry. Członkami Stowarzyszenia są również gminy: Bieliny, Bodzentyn, Górnio, Łączna, Masłów oraz Wąchock. LGD opracowuje Lokalną Strategię Rozwoju (LSR) i realizuje w niej zawarte cele ogólne i szczegółowe.

Gmina Suchedniów wchodzi w skład OSI Gór Świętokrzyskich pośród których charakteryzowała się w 2019 r. jedną z najwyższych wartości wskaźnika: fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców: Bodzentyn – 46, Suchedniów – 45, Nowa Słupia – 40, pozostałe poniżej 40 (wykres 21).

⁶ https://www.suchedniow.pl/_portals_/suchedniow/CKFiles/Dokumenty/3._NGO.pdf, inf.15.12.2020.

Wykres 21 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w gminach OSI Gór Świętokrzyskich, województwie świętokrzyskim i Polsce w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.5. Kultura

Świadomość znaczenia kultury dla rozwoju lokalnego w ostatnich latach stale wzrasta. Kultura ma coraz większe znaczenie dla jednostek samorządowych, a także dla samych mieszkańców. Zaprzeszano patrzeć na wydatki związane z kulturą przez pryzmat mniej ważnych inwestycji, a zaczęto patrzeć jako na inwestycje w rozwój. Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego.

Działalność kulturalną na terenie Miasta i Gminy Suchedniów inicjuje i realizuje Suchedniowski Ośrodek Kultury „KUŹNICA” w Suchedniowie, posiadający 2 filię (Centrum Kształceniowo-Integracyjne w Michniowie oraz Wiejski Dom Kultury w Mostkach). Ośrodek ten stanowi placówkę integrującą i inspirującą lokalną społeczność. Mieszkańcy mogą realizować swoje zainteresowania w wielu dziedzinach jak m.in. teatr, muzyka, taniec czy plastyka. W ramach Centrum Kształceniowo - Integracyjnego w Michniowie (drugiej z filii SOK "Kuźnica"), funkcjonuje Koło Gospodyń Wiejskich "Michniowianki", Zespół Pieśni i Tańca "Michniowianie", a także Pracownia Orange, stanowiąca miejsce spotkań dla mieszkańców sołectwa w każdym wieku.

W ramach Suchedniowskiego Ośrodka Kultury KUŹNICA działa:

Chór mieszany "Senior";
Suchedniowska Orkiestra Dęta;
Młodzieżowa Orkiestra Kuźnica Junior Band;
Studio wokalne "Kuźnica";
Formacja Taneczna "AXIS";
Zespół akrobatyczny;
Zespół wokalny-muzyczny "Niepokonani";
Zespół teatralno- recytatorski;
Szkółka młodych pianistów;
Sekcja sportowo-turystyczno-rekreacyjna;
Grupa języka angielskiego dla maturzystów;
Klub Seniora "Kreatywni";
Stowarzyszenie "Kuźniczy Krąg";
Stowarzyszenie Grupa Inicjatywna "Pod Prąd";
Punkt Społeczny Policji Komisariatu Policji w Suchedniowie;
Związek Nauczycielstwa Polskiego – Emeryci;
kino "KUŹNICA";

Działalność Wiejskiego Domu Kultury w Mostkach, który jest jedną z filii SOK „Kuźnica”, ukierunkowana jest na rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, a w szczególności na kultywowanie tradycji, zwyczajów, obrzędów i folkloru ziemi świętokrzyskiej. Swoją siedzibę ma tam Koło Gospodyń Wiejskich, w ramach którego działa folklorystyczny zespół „SKOKOTLIWI”. Ponadto w Wiejskim Domu Kultury w Mostkach mieści się baza noclegowa z dobrze wyposażoną kuchnią.

Na terenie gminy funkcjonuje również Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, będące oddziałem Muzeum Wsi Kieleckiej, które upamiętnia martyrologię polskich wsi podczas II wojny światowej.

W Suchedniowie funkcjonuje także Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Pawła II, która oprócz gromadzenia i wypożyczania księgozbioru i czasopism prowadzi również szeroką działalność kulturową, m.in. organizacja wystaw, konkursów czy spotkań.

Zarówno Suchedniowski Ośrodek Kultury „Kuźnica” w Suchedniowie, jak i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Pawła II w Suchedniowie, są podmiotami wpisanymi do *Rejestru Instytucji Kultury Miasta i Gminy Suchedniów* – prowadzonego zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 stycznia 2012 r.*

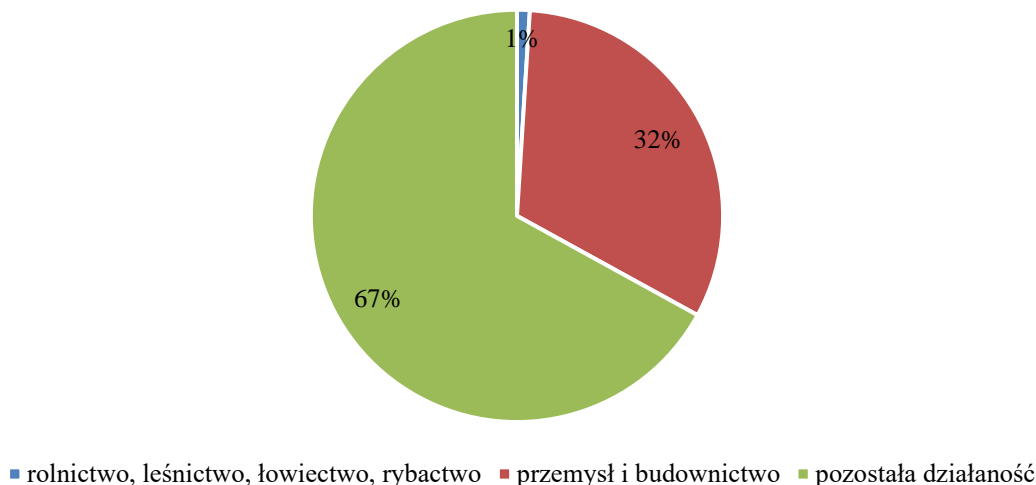
w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury (Dz. U. z 2012 r. poz. 189). Zasady działania instytucji kultury określają przepisy ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Suchedniowski Ośrodek Kultury „Kuźnica” w Suchedniowie posiada osobowość prawną i jest samorządową instytucją kultury. Jego zadaniem jest prowadzenie działalności kulturalnej na podstawie aktu założycielskiego oraz statutu instytucji kultury. Podmiot ten samodzielnie gospodaruje przydzieloną i nabytą częścią mienia oraz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową w ramach posiadanych środków finansowych. Podstawą gospodarki finansowej jest plan działalności instytucji kultury zatwierdzony przez dyrektora z zachowaniem wysokości dotacji organizatora.

1.6. Przedsiębiorczość

Miasto i Gmina Suchedniów jest ośrodkiem o dużym potencjalne przemysłowym, usługowym, a także turystycznym. Charakteryzuje się niskim udziałem rolnictwa, ze względu na duże zróżnicowanie i lesistość terenów. W Mieście i Gminie Suchedniów, według stanu za rok 2019, zarejestrowanych było ogółem 1 047 podmiotów gospodarczych, w tym 1 025 z sektora prywatnego i 22 z sektora publicznego.

W 2019 roku w Mieście i Gminie Suchedniów zostało zarejestrowanych ogólnie według grup sekcji PKD 2007 – 81 nowych podmiotów. Na wykresie 22 przedstawiono procentowo udział nowo zarejestrowanych podmiotów według grup sekcji PKD 2007 w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem.

Wykres 22 Podmioty nowo zarejestrowane według grup sekcji PKD w 2019 roku w Mieście i Gminie Suchedniów

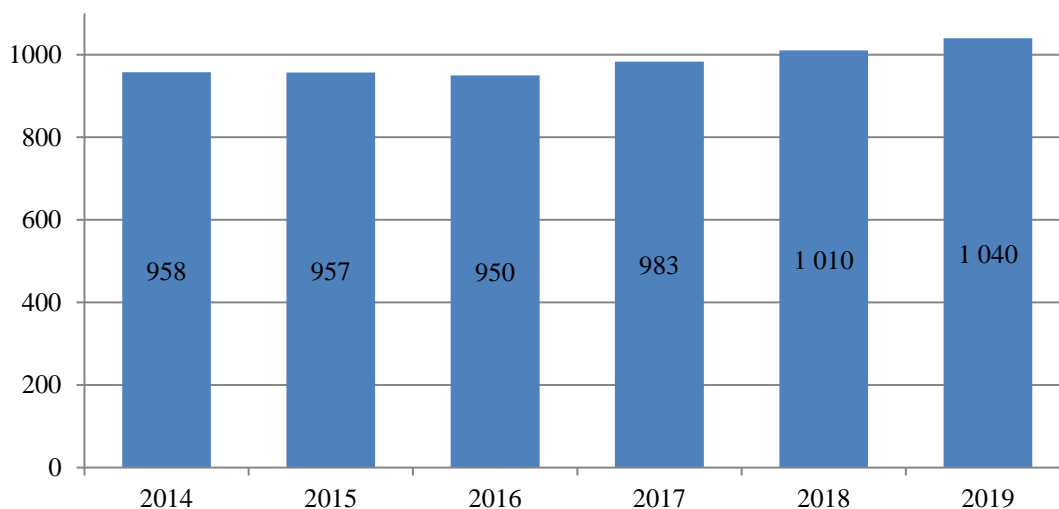
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane zauważamy, że gmina charakteryzuje się bardzo małą liczbą podmiotów działających w zakresie rolnictwa, leśnictwa oraz rybactwa, stanowiąc w 2019 roku zaledwie 1% w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem. Nowo zarejestrowane podmioty z branży „przemysł i budownictwo” stanowiły 32% ogółu, co może świadczyć o bardziej przemysłowym charakterze tego obszaru. Pozostała działalność stanowiła natomiast najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów, a mianowicie 67% ogółu.

Aby przeanalizować sytuację gospodarczą Miasta i Gminy Suchedniów należy zweryfikować wartości następujących wskaźników: liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności, liczbę jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności oraz liczbę podmiotów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

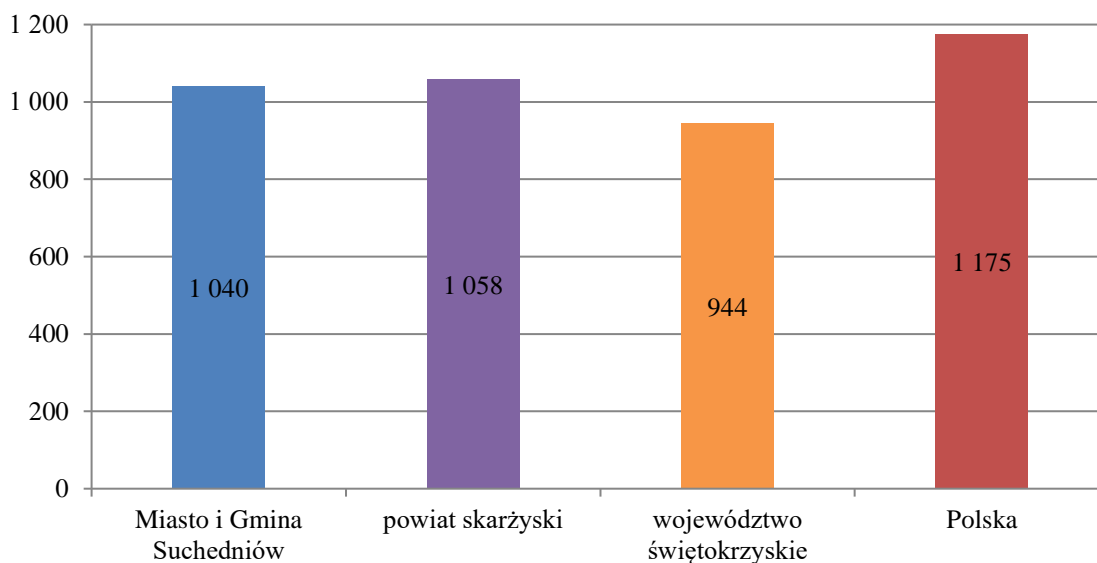
Analizując dane na wykresie 23 zauważamy, że liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na przestrzeni lat 2014–2019 podlegała wahaniom, jednakże od roku 2016 systematycznie wzrastała i w ostatnim badanym roku wskaźnik wyniósł 1 040. Wskaźnik ten był wyższy od średniej dla województwa świętokrzyskiego, a niewiele niższy od powiatu skarżyskiego oraz zdecydowanie niższy niż dla Polski (wykres 24).

Wykres 23 Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Suchedniów latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 24 Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

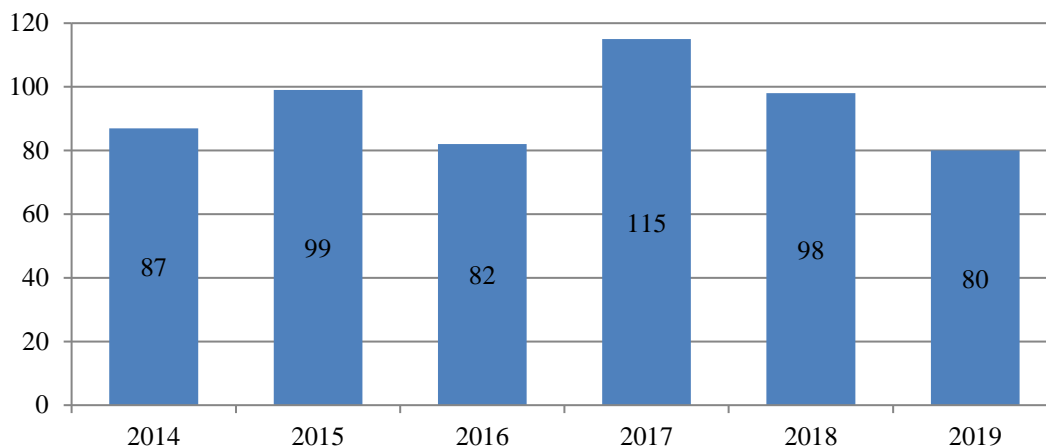

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczbę nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019 przedstawiono na wykresie 25. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów stale ulegała wahaniom, największą wartość osiągnęła w 2017 roku wynosząc 115 nowo zarejestrowanych podmiotów, natomiast w ostatnim badanym roku wyniosła 80. Świadczyć to może o pogorszeniu się sytuacji w sferze

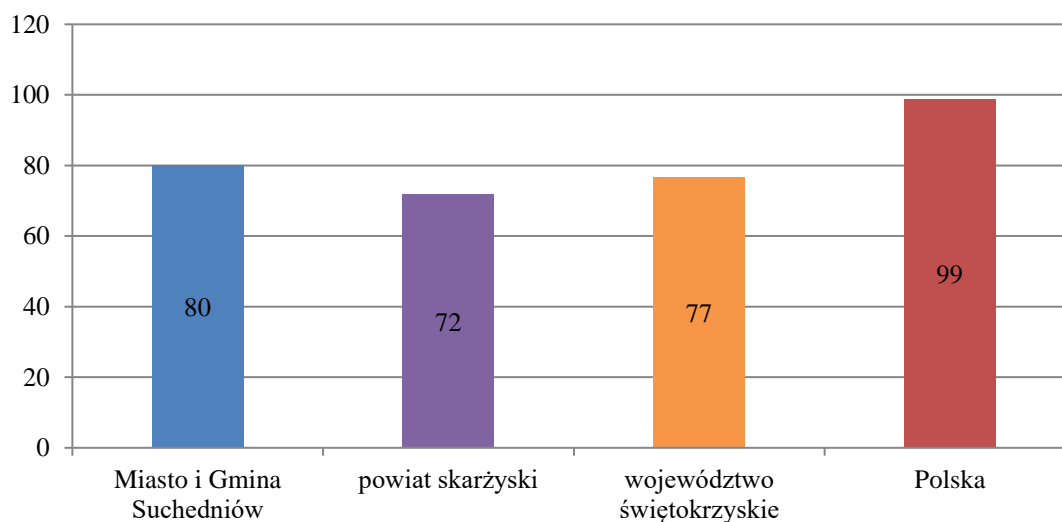
gospodarki, tj. o pogarszającej się aktywności gospodarczej mieszkańców. Wartość ta była niższa od średniej dla Polski, natomiast wyższa od średniej dla województwa świętokrzyskiego i powiatu skarżyskiego (wykres 26).

Wykres 25 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 26 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

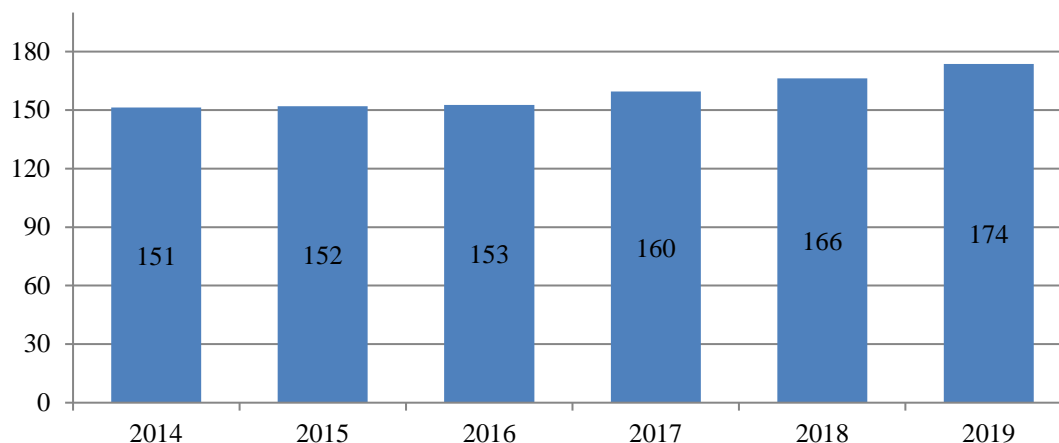

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik liczby podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019 zaprezentowano na wykresie 27, natomiast na tle innych jednostek terytorialnych w 2019 roku – na wykresie 28. W badanym okresie wskaźnik

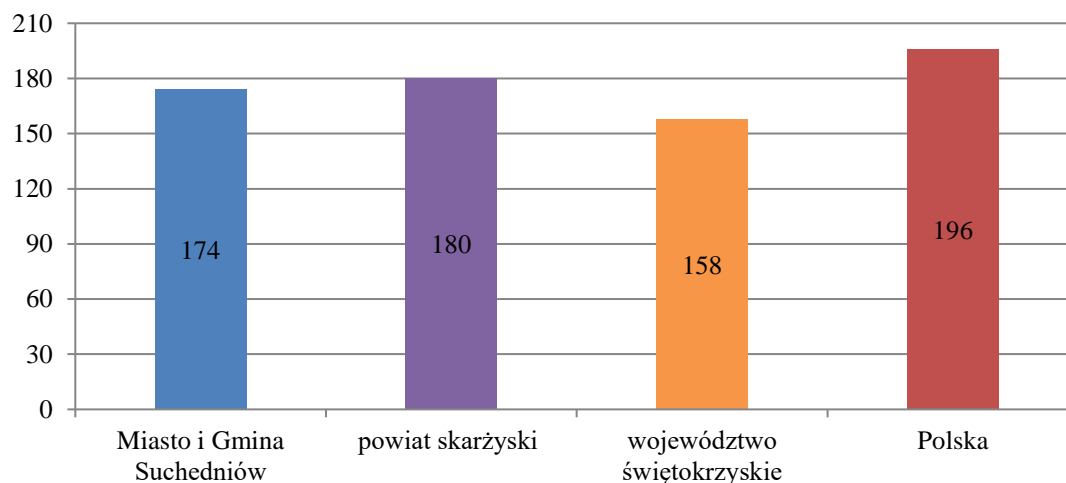
stale wzrastał, a w roku 2019 wyniósł 174 podmioty. Wartość wskaźnika była wyższa od średniej dla województwa świętokrzyskiego, a niższa od średniej dla powiatu skarżyskiego i Polski.

Wykres 27 Liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Suchedniów latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 28 Liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując przedsiębiorczość mieszkańców, charakter i potencjał Miasta i Gminy Suchedniów należy zwrócić uwagę na fakt, iż jest to jedna z 11 gmin wchodzących w skład wyznaczonego w *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+* (obecnie projekt po konsultacjach społecznych) obszaru strategicznej interwencji [OSI]. OSI Gór Świętokrzyskich

składa się z następujących gmin: Bodzentyn, Nowa Słupia, Łągów, Suchedniów (gminy miejsko-wiejskie), Bieliny, Górnio, Łączna, Masłów, Pawłów, Waśniów, Zagnańsk (gminy wiejskie). Gminy te należą do Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, który rozpoczął swoją działalność w 1996 roku. Gminy należące do OSI Gór Świętokrzyskich położone są wokół Świętokrzyskiego Parku Narodowego, co czyni ten obszar bardzo atrakcyjny turystycznie. Celem Związku Gmin Gór Świętokrzyskich jest pokazanie, że zaawansowana technika nie przeszkadza w stworzeniu ekologicznej enklawy, w której człowiek będzie mógł obcować z przyrodą. Dlatego Związek kieruje swoje działania na budowanie oczyszczalni ścieków, dróg, zielonych szkół, zbiorników wodnych – po to, aby tereny Gór Świętokrzyskich były jak najbardziej atrakcyjne dla turystów i mieszkańców.

Obszar Gór Świętokrzyskich w projekcie *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+* został wyznaczony jako Obszar Strategicznej Interwencji (OSI), do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian. Wyróżnić można dwa rodzaje OSI:

- obszary problemowe, charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami w sferze społecznej, ekonomicznej lub/i przyrodniczej, wymagające interwencji nakierowanej na przełamanie barier rozwojowych,
- obszary wzrostu, wyróżniające się szczególnymi potencjałami (tj. bieguny wzrostu, obszary tematyczne lub klastry zaawansowanych technologii), które w wyniku interwencji mogą kształtować przewagi konkurencyjne⁷.

Góry Świętokrzyskie to obszar wzrostu, wyróżniający się unikatowym materialnym i niematerialnym dziedzictwem kulturowym i naturalnym, o szczególnym znaczeniu miejsc/wydarzeń dla rozwoju całego Województwa Świętokrzyskiego, takich jak np. Świętokrzyski Park Narodowy, Sanktuarium na Świętym Krzyżu czy Dymarki Świętokrzyskie.

Fakt, iż obszar, do którego należy Gmina Suchedniów został ujęty w dokumencie strategicznym szczebla regionalnego jako miejsce, które wymaga strategicznej interwencji, i które planuje się wspierać w rozwoju i wykorzystywaniu potencjału, pozwala twierdzić, że istnieją szanse na rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy, szczególnie w branży okołoturystycznej, co przełoży się w przyszłości na jakość życia mieszkańców.

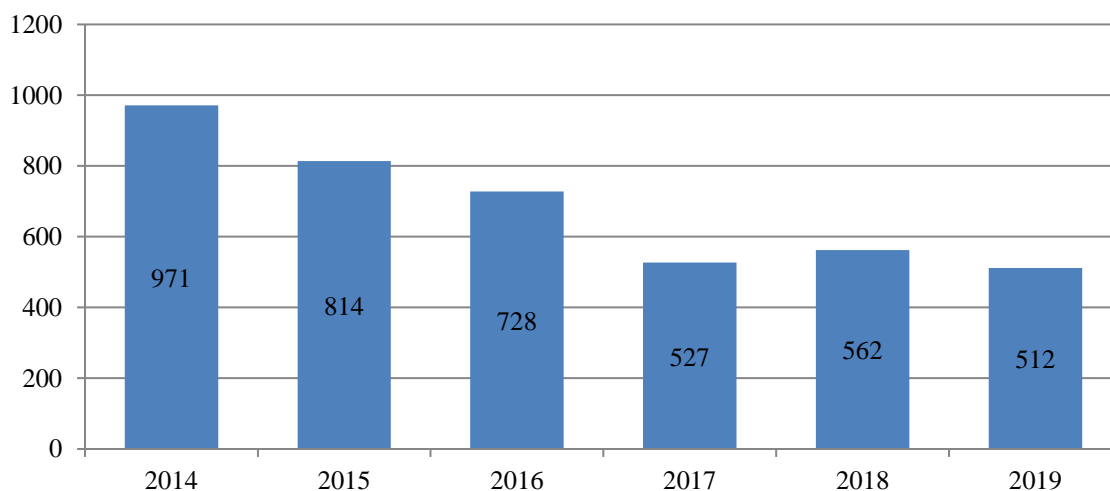
⁷ P. Śleszyński, J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki (2017), *Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych*, Prace Geograficzne IGiPZ PAN nr 260.

1.7. Rynek pracy i zatrudnienie

Procesy demograficzne wpływające na starzenie się społeczności miasta i gminy wiążą się z koniecznością prowadzenia odpowiedniej polityki w zakresie rynku pracy, która w efekcie ma minimalizować bezrobocie na danym terenie. Powiat skarżyski, w tym Gmina Suchedniów, zmagają się z dużym problemem bezrobocia. Stopa bezrobocia w powiecie jest bardzo wysoka, a w roku 2019 była ona najwyższa w całym województwie świętokrzyskim. Wysoki poziom bezrobocia może powodować negatywne skutki ekonomiczne i społeczne, które mają wpływ nie tylko na osoby bezrobotne, ale również na całą gospodarkę.

Na wykresie 29 przedstawiono liczbę osób bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów na przestrzeni lat 2014–2019. W badanym okresie liczba ta w nieznacznym stopniu wahała się: od roku 2014 następował stały spadek osób bezrobotnych, jednakże w 2018 roku nastąpił wzrost o 35 osób. W 2019 roku liczba osób bezrobotnych ponownie spadła i była najmniejsza w całym badanym okresie wynosząc 512 osób.

Wykres 29 Liczba osób bezrobotnych w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

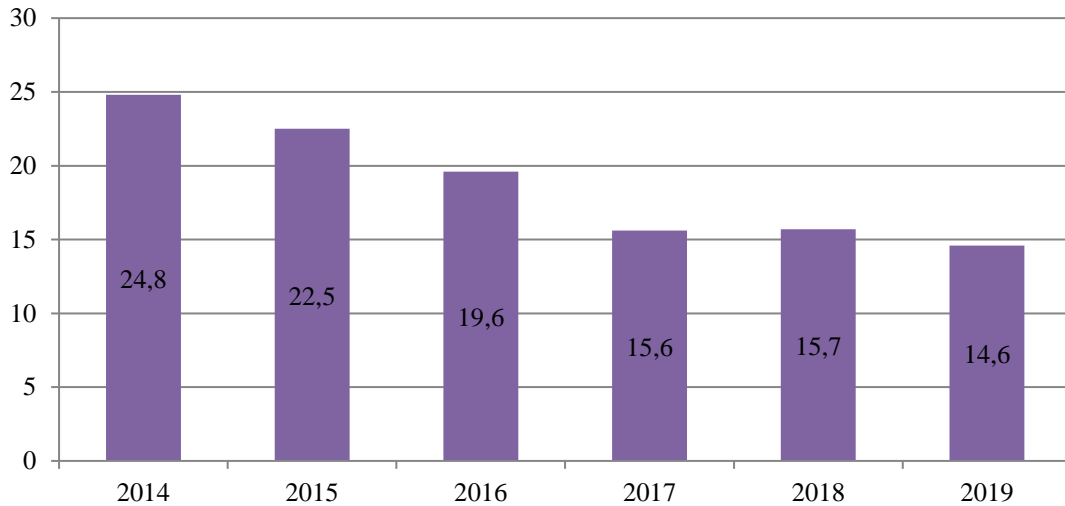

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skarżysku-Kamiennej

Stopa bezrobocia opisuje wielkość nasilenia się zjawiska bezrobocia w badanej populacji, stanowiąc zestawienie liczby aktywnych zawodowo osób do liczby osób bezrobotnych. Analizując dane z wykresu 30 można zauważyć, że w powiecie skarżyskim stopa bezrobocia w latach 2014–2019 miała tendencję spadkową, a w ostatnim badanym roku wyniosła 14,6. Pomimo pozytywnej tendencji kształtowania się wskaźnika stopy bezrobocia w ostatnich latach, należy zwrócić uwagę, że w porównaniu do pozostałych porównywanych

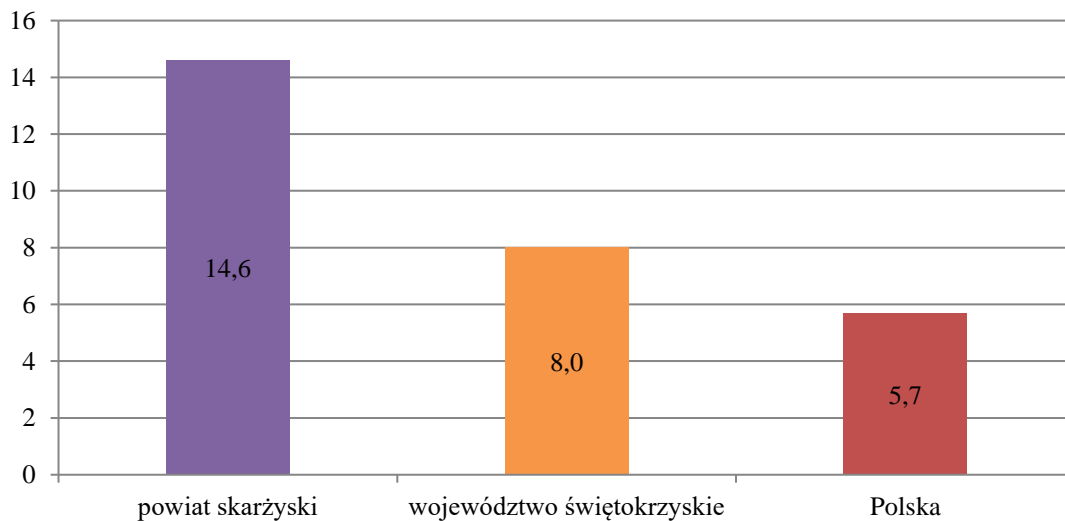
jednostek terytorialnych (wykres 31) stopa bezrobocia w powiecie skarżyskim była w 2019 r. znacząco wyższa zarówno od województwa świętokrzyskiego, jak i Polski.

Wykres 30 Stopa bezrobocia w powiecie skarżyskim w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 31 Stopa bezrobocia w latach 2014–2019 - porównanie powiatu skarżyskiego z województwem świętokrzyskim oraz Polską

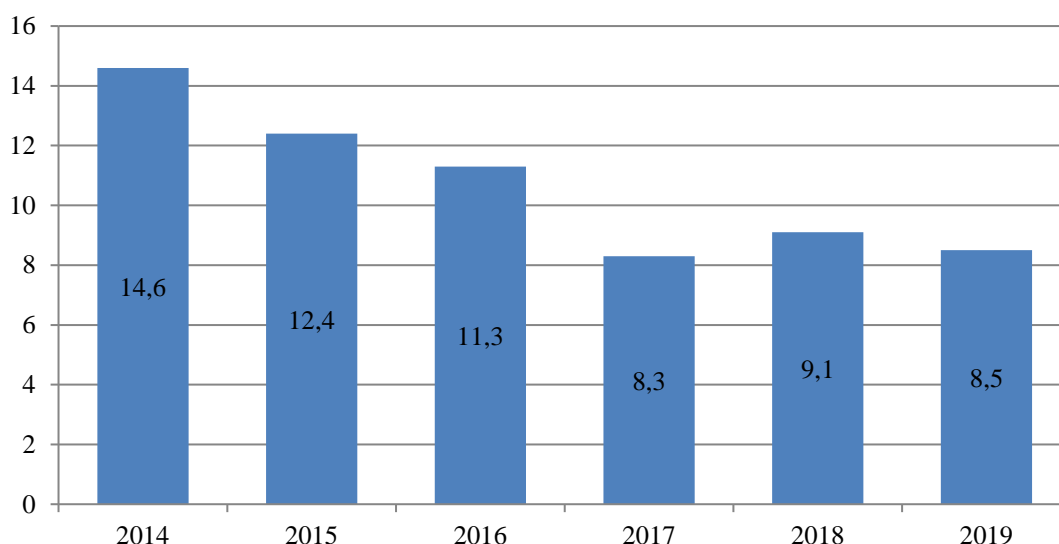

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym przedstawiono na wykresie 32. W latach 2014–2019 % udział bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów podlegał nieznacznym wahaniom, jednak wartość ta spadła w 2019 roku

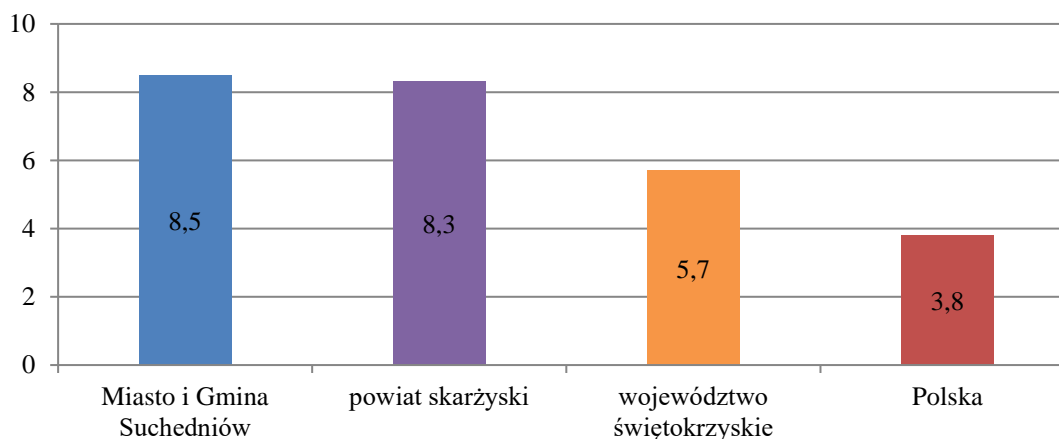
w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 8,5%. W porównaniu do średniej dla innych jednostek terytorialnych udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Suchedniów był znacząco wyższy niż w województwie i kraju, a porównywalny do wartości dla powiatu (wykres 33).

Wykres 32 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 33 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W tabeli 11 zaprezentowano przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz w relacji do średniej krajowej. Z analizy przedstawionych danych wynika, że wynagrodzenia na terenie powiatu na przestrzeni lat 2014–

2019 systematycznie wzrastały, jednak były niższe w porównaniu do średniej dla województwa. Analizując wskaźnik dla powiatu skarżyskiego w relacji do średniej krajowej należy zaznaczyć, że w badanym okresie ulegał on niewielkim zmianom, a w 2019 roku wyniósł 84,9%.

Tabela 11 Wynagrodzenia (wskaźniki) w latach 2014–2019– porównanie średniej krajowej w województwie świętokrzyskim i powiecie skarżyskim

Jednostka terytorialna/rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (zł)						
powiat skarżyski	3395,64	3448,29	3629,75	3859,44	3965,25	4399,33
województwo świętokrzyskie	3435,93	3580,62	3669,57	3911,49	4171,17	4490,41
Polska	4003,99	4150,86	4290,52	4527,89	4834,76	5181,63
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska = 100)						
powiat skarżyski	84,8	83,1	84,6	85,2	82	84,9
województwo świętokrzyskie	85,8	86,3	85,5	86,4	86,3	86,7
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

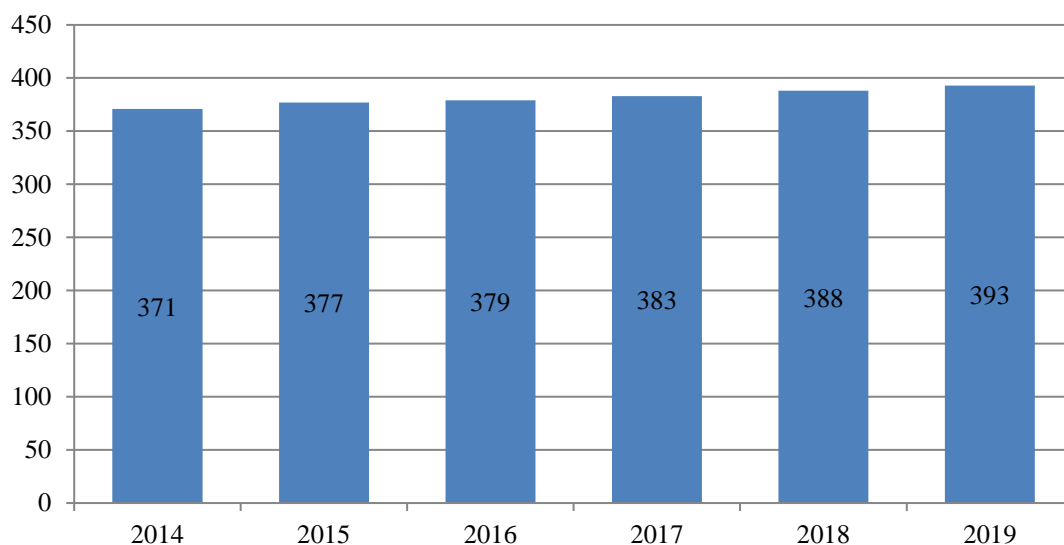
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.8. Mieszkalnictwo i infrastruktura

Infrastruktura techniczna gminy oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkańców. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w sensie jej struktury, lokalizacji, jakości i dostępności ma bardzo silny wpływ na rozwój jednostki samorządu oraz stanowi jeden z podstawowych czynników kształtujących jej atrakcyjność i konkurencyjność. Dostępność do urządzeń sieciowych warunkuje atrakcyjność osiedleńczą, czyli zachęca do osiedlania się na danym terenie potencjalnych mieszkańców ze względu na oferowane lepsze warunki życia.

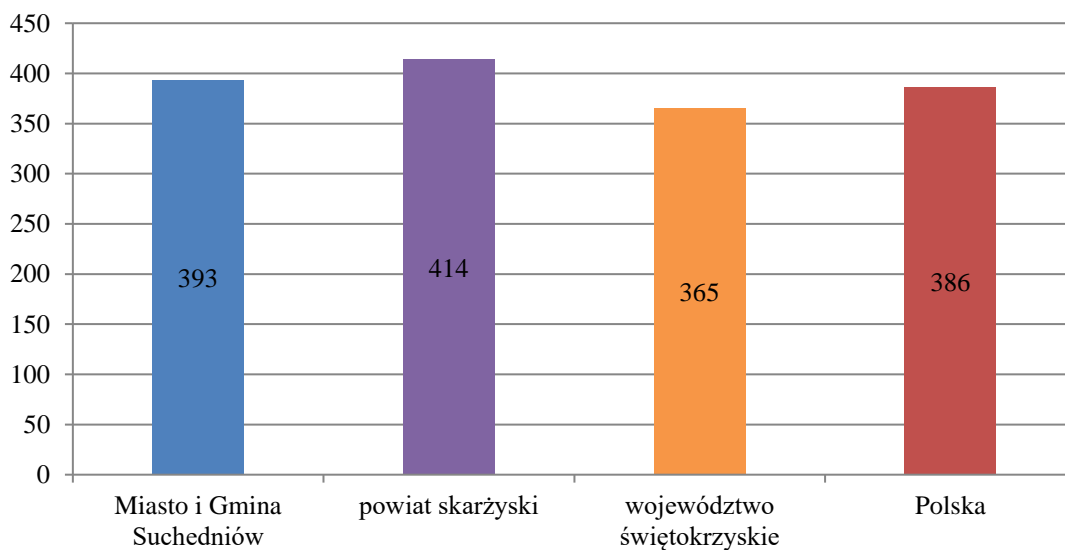
Wskaźniki mieszkaniowe dla Miasta i Gminy Suchedniów oraz porównanie ich ze średnimi dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski przedstawiono na wykresach 34 i 35.

Wykres 34 Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 35 Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

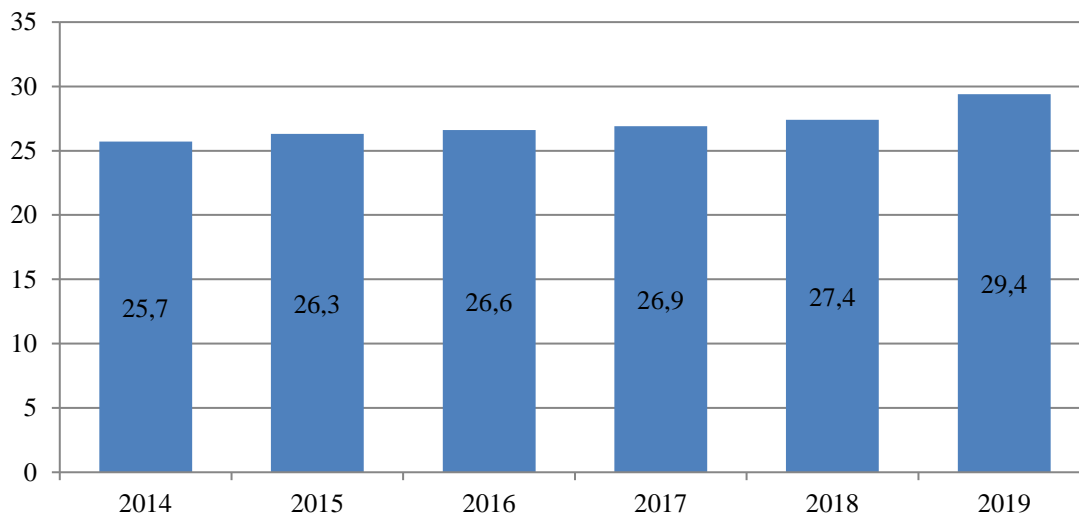

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019 stale wzrastała i w 2019 roku wyniosła 393. Na tle jednostek terytorialnych wskaźnik gminy był niższy od średniej dla powiatu skarżyskiego, a wyższy niż średnia dla województwa świętokrzyskiego i kraju.

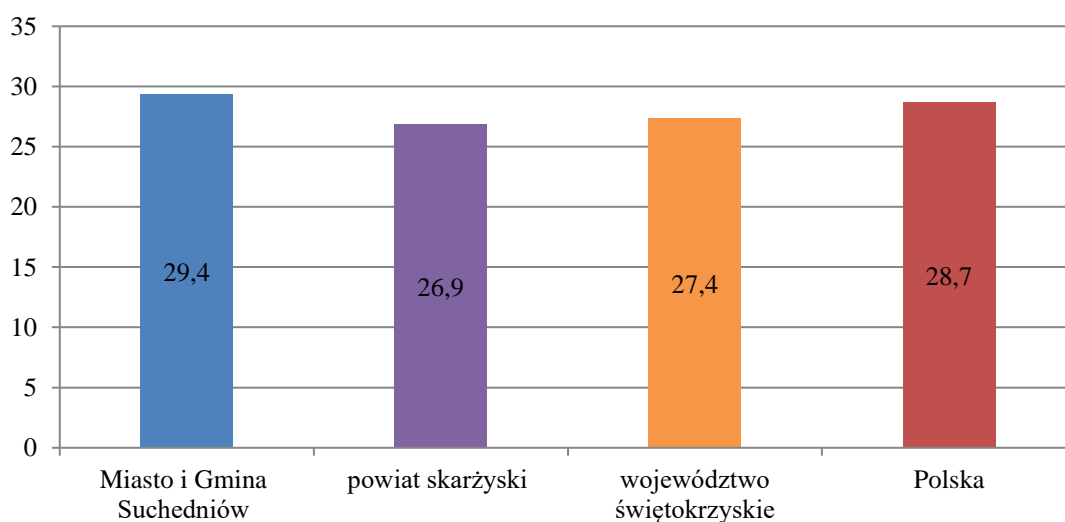
Na wykresie 36 przedstawiono powierzchnię użytkową w m² przypadającą na 1 mieszkańca w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019, natomiast na wykresie 37 porównano wynik z 2019 r. do średniej dla powiatu, województwa i kraju.

Wykres 36 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m² w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 37 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m² w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2014–2019 wskaźnik dotyczący powierzchni użytkowej mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę systematycznie wzrastał i w ostatnim badanym roku wyniósł

29,4 m², co świadczy o poprawiających się warunkach mieszkaniowych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów. Wynik ten jest wyższy niż średnia zarówno dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski.

W tabeli 12 przedstawiono przyznawane w Mieście i Gminie Suchedniów dodatki mieszkaniowe w latach 2014–2019.

Tabela 12 Dodatki mieszkaniowe przyznane w Mieście i Gminie Suchedniów na lata 2014–2019

Dodatki mieszkaniowe	j.m.	Rok					
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba	szt.	505	495	439	391	301	313
Kwota	zł	88019	78640	68633	63835	47304	46494
Średnia kwota jednego dodatku	zł/szt.	174,3	158,9	156,3	163,3	157,2	148,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dane zawarte w tabeli wskazują, iż liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych na przestrzeni badanego okresu systematycznie malała (z wyjątkiem 2019 r., kiedy nastąpił nieznaczny wzrost w stosunku do roku poprzedniego). Średnia kwota dodatków mieszkaniowych przypadająca na jedno mieszkanie malała w analizowanym okresie do 2016 r., natomiast w 2017 r. uległa zwiększeniu, by następnie ponownie corocznie spadać. Świadczy to o przeznaczaniu mniejszych kwot na ten cel w budżecie gminy.

Gmina Suchedniów w swoich zasobach posiada lokale socjalne i komunalne, w skład w których wchodzi:

1. Budynek przy ulicy E. Peck – 6 lokali socjalnych. Budynek podłączony jest do sieci wodno-kanalizacyjnej. Każdy lokal wyposażony jest w energię elektryczną, ogrzewane są indywidualnie przez najemców. Węzeł sanitarny – wspólny dla wszystkich najemców. Lokale o obniżonym standardzie:
 - lokal nr 1 o powierzchni 19,66 m² – niezamieszkany;
 - lokal nr 3 o powierzchni 13,70 m² – zamieszkuje 1 osoba;
 - lokal nr 4 o powierzchni 16,10 m² – zamieszkuje 1 osoba;
 - lokal nr 5 o powierzchni 11,5 m² – zamieszkuje 1 osoba;

- lokal nr 8 o powierzchni 47,70 m² – zamieszkują 4 osoby.
- 2. Budynek przy ul. Berezów 11 – 2 lokale komunalne. Budynek drewniany podłączony do sieci elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej:
 - lokal nr 1 o powierzchni 31,84 m² – zamieszkują 2 osoby;
 - lokal nr 2 o powierzchni 69,72 m² – zamieszkuje 6 osób.
- 3. Budynek przy ul. Bugaj 34 – 1 lokal komunalny, wchodzący w skład budynku wielorodzinnego. Wyposażony jest w sieć wodno-kanalizacyjną, energię elektryczną oraz dostęp do gazu ziemnego.
 - lokal nr 4 o powierzchni 36,58 m² – zamieszkują 2 osoby.

1.9. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest istotnym czynnikiem oceny skali rozwiązywania różnych problemów społecznych. Wysoki poziom przestępczości może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność lokalną, dlatego tak istotne jest prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych i operacyjnych zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego mieszkańców.

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie Miasta i Gminy Suchedniów odpowiada Komisariat Policji w Suchedniowie.

Liczbę przestępstw na terenie Miasta i Gminy Suchedniów w latach 2015–2019 w poszczególnych miejscowościach wraz ze współczynnikiem ich wykrywalności przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13 Liczba przestępstw na terenie Miasta i Gminy Suchedniów w podziale na poszczególne miejscowości wraz ze współczynnikiem ich wykrywalności w latach 2015–2019

Liczba przestępstw /Wykrywalność										
Miejscowość/Rok	2015		2016		2017		2018		2019	
Suchedniów	42	59,5%	43	58,2%	24	58,3%	54	72,7%	50	72%
Krzyżka	1	-	1	-	0	-	1	100%	1	100%
Ostojów	4	75%	3	100%	3	100%	5	100%	3	100%
Michniów	3	33,3%	0	-	2	50%	3	66,6%	2	50%
Mostki	1	100%	8	50%	2	100%	9	66,6%	5	80%

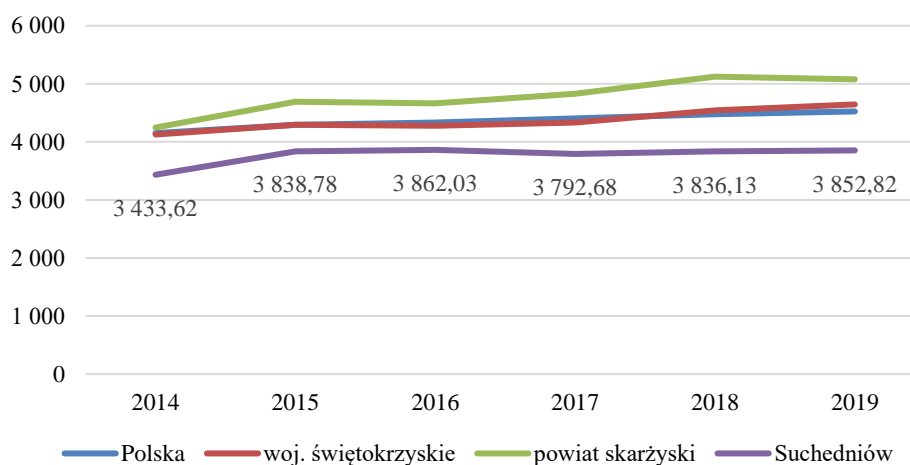
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Suchedniowie

Według danych Komisariatu Policji w Suchedniowie na terenie Miasta i Gminy Suchedniów ilość popełnianych przestępstw, jak również współczynnik ich wykrywalności w latach 2015–2019 ulegały wahaniom. Jednakże prawie we wszystkich z miejscowości w roku 2019 w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek liczby przestępstw (z wyjątkiem miejscowości Krzyżka, gdzie poziom przestępczości utrzymał się przez cały badany okres prawie na tym samym poziomie). Łącznie na terenie Miasta i Gminy Suchedniów w roku 2019 doszło do 61 przestępstw, co oznacza spadek o 11 przestępstw w stosunku do roku 2018.

1.10. Opieka zdrowotna

Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów usługi z zakresu służby zdrowia świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej NZOZ „Promyk” Sp. z o.o. z siedzibą w Suchedniowie. Funkcjonują również gabinety prywatne, w których wykonywane są m.in. usługi z zakresu stomatologii i rehabilitacji, oraz gabinety lekarskie o różnych specjalnościach. W Polsce przychodnie świadczą szeroki katalog usług, takich jak udzielanie porad lekarskich (w tym specjalistycznych) i stomatologicznych, wykonywanie drobnych zabiegów, usług rehabilitacyjnych. Są dla pacjentów miejscem najczęstszego kontaktu ze służbą zdrowia, zatem niezwykle istotny jest łatwy i szybki dostęp do ich usług. Na wykresie 38 zestawiono ilość porad lekarskich w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców udzielonych w Mieście i Gminie Suchedniów, powiecie skarżyskim, województwie świętokrzyskim i kraju.

Wykres 38 Porady lekarskie udzielone na 1 000 mieszkańców w latach 2014–2019 w Gminie Suchedniów, powiecie skarżyskim, województwie świętokrzyskim i Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższy wykres pokazuje, że liczba udzielonych porad lekarskich w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w całym analizowanym okresie była mniejsza w Mieście i Gminie

Suchedniów niż w jednostkach porównawczych. Uwzględniając krajowe uwarunkowania związane z niekorzystną oceną dostępności usług świadczonych przez służbę zdrowia (np. odległe terminy wizyt lub w przypadku np. ludności mieszkającej na wsi – duża odległość od przychodni), rosnąca liczba udzielonych porad w opiece zdrowotnej może być zjawiskiem pozytywnym – w Suchedniowie takiego wzrostu nie widać. Z drugiej strony – korzystanie z porad może określać stan/poziom zdrowia społeczeństwa, można więc założyć, że wzrost wskaźnika związany jest z pogarszającym się stanem zdrowia społeczeństwa, a może też być związany ze wzrostem świadomości w zakresie profilaktyki.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w dniach 10–21.12.2020 r. na potrzeby diagnozy stanu obecnego (Raport z badania stanowi załącznik do niniejszego opracowania), respondenci zapytani o wpływ poszczególnych sfer na warunki życia mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów bardzo źle ocenili służbę zdrowia (45% badanych zaznaczyło odpowiedź: wpływ „bardzo zły”, 24% – „zły”). Na pytanie o największe problemy z jakimi borykają się seniorzy w Mieście i Gminie Suchedniów, badani odpowiedzieli, że jest to „utrudniony dostęp do placówek opiekuńczo-pielęgnacyjnych i medycznych” (64%) i „choroby” (55%). Również w drugim badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania, większość respondentów zaznaczało konieczność poprawy dostępu do opieki medycznej, w tym do lekarzy specjalistów.

Warto szczególnie zwrócić uwagę na bardzo mały dostęp do opieki psychologicznej i psychiatrycznej na terenie miasta i gminy. Wielu mieszkańców w celu uzyskania pomocy udaje się do Skarżyska-Kamiennej lub Kielc. W gminnym ośrodku zdrowia psycholog przyjmuje zaledwie raz w tygodniu, natomiast wizytę psychiatryczną można odbyć tylko prywatnie (dwa razy w tygodniu).

1.11. Badania ankietowe oraz wywiady grupowe

W toku prac nad *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028* w dniach 10.12–21.12.2020 r. przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące diagnozy sytuacji społecznej na terenie Miasta i Gminy Suchedniów. Celem badania ankietowego było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów społecznych oraz występowania negatywnych zjawisk w celu opracowania długookresowej strategii ukierunkowanej na zmiany w najbardziej problematycznych obszarach.

Ankieta przeprowadzona została w wersji on-line (ogłoszenie i link na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie) oraz papierowej (możliwość wypełnienia w UMiG). W badaniu ankietowym udział wzięły 103 osoby. Kwestionariusz ankiety miał charakter anonimowy i zawierał łącznie 10 pytań w zakresie diagnozy sytuacji społecznej i występujących problemów (w tym jedno otwarte pytanie dające mieszkańcom możliwość swobodnego zgłaszania uwag).

Podsumowując wyniki pierwszego badania ankietowego należy wskazać największe potrzeby w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów:

- 1) poprawa dostępności oraz świadczenia usług opieki zdrowotnej;
- 2) całkowity brak żłobków na terenie miasta i gminy – zmniejszona aktywność zawodowa młodych matek;
- 3) poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej, szczególnie w zakresie niwelowania barier architektonicznych i z zakresu dostępności dla osób o obniżonej mobilności;
- 4) wykluczenie społeczne seniorów m.in. przez brak dostępności do placówek opiekuńczo-pielęgnacyjnych oraz izolacja społeczna;
- 5) zmniejszenie stanu bezrobocia, przyczyniające się do zmniejszenia migracji osób młodych;
- 6) zwiększona pomoc osobom o niskim statusie materialnym, niepełnosprawnym oraz z problemami alkoholowymi.

Wartością dodaną przeprowadzonego badania jest możliwość skonfrontowania danych o sytuacji społecznej miasta i gminy zawartej w diagnozie z oczekiwaniami i potrzebami społeczności lokalnej, co w konsekwencji może doprowadzić do skuteczniejszego rozwiązywania pojawiających się problemów. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.

W trakcie prac na *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028* dniach 12–27.01.2021 r. zostało przeprowadzone kolejne badanie ankietowe dotyczące wypracowania założeń niniejszej strategii. Celem badania było poznanie opinii o najbardziej problematycznych obszarach w jakich koncentrują się problemy

społeczne, na podstawie czego możliwe było wypracowanie założeń strategii oraz określenie wizji, misji, celów strategicznych i kierunków działań. W badaniu wzięły udział 92 osoby.

Raporty z badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028* stanowią Załącznik nr 1 i Załącznik nr 2 do niniejszego dokumentu.

W toku prac nad *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028* w dniu 26.01.2021 r. przeprowadzono w formie on-line (w związku z panującą pandemią COVID-19 i troską o bezpieczeństwo uczestników) wywiady grupowe w celu wypracowania założeń, które miały rzeczywiste odzwierciedlenie w problemach społecznych mieszkańców. Spotkania te przeprowadzono dla dwóch grup:

- 1) Spotkanie dla wszystkich chętnych mieszkańców gminy;
- 2) Spotkanie z przedstawicielami organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i przedsiębiorcami.

Podczas wywiadów grupowych została przeprowadzana dyskusja pozwalająca poznać potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz zidentyfikować najbardziej problematyczne obszary. Najczęściej podnoszonymi kwestiami były: konieczność aktywizacji seniorów (niewystarczająca ilość dedykowanych dla nich działań, a nawet gdy takie się pojawiają to często brak chętnych do uczestnictwa/korzystania z form wsparcia); kwestia bezrobocia – przy czym zauważono, że nie jest ono głównie wynikiem braku miejsc pracy, ale przede wszystkim niskiej jakości ofert pracy (nieatrakcyjne dla młodych i wykształconych mieszkańców gminy); niedostosowanie kompetencji do potrzeb na rynku pracy oraz niechęć do podjęcia tej pracy (często mieszkańcy korzystający z pomocy socjalnej, zasiłków, uważają, że nie opłaca im się pracować). Podczas spotkań zwrócono uwagę na konieczność podjęcia współpracy samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie kreowania nowych miejsc pracy (Powiatowy Urząd Pracy nie spełnia oczekiwań mieszkańców). Pojawiły się głosy wskazujące na brak dostępu do specjalistycznej opieki medycznej i słaby dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, szczególnie w zakresie rehabilitacji, psychiatrii i usług psychologa – co wydaje się być szczególnie ważne w kontekście skutków jakie wywołuje pandemia COVID-19. W celu skorzystania z usług psychologa czy psychiatry mieszkańcy najczęściej muszą dojeżdżać do miasta powiatowego, co często jest dla nich dużym wyzwaniem (seniorzy, osoby niepełnosprawne).

Zauważa się dużą potrzebę opieki nad osobami starszymi (szczególnie w zakresie usług opiekuńczych, asystenckich, wsparcia osób starszych – usługi opiekuńcze, asystenckie, pomoc w przemieszczaniu – mobilności), ale też wsparcia opiekunów tych osób – często osoby dorosłe powyżej 50. roku życia muszą opiekować się swoimi rodzicami, jednocześnie sami będąc już dziadkami pomagającymi w opiece nad wnukami. Ważne dla mieszkańców jest także stworzenie warunków do dobrego życia dla młodych, w tym rodzin z dziećmi, by zapobiegać pogłębiającej się emigracji. Konieczne w tym zakresie jest stworzenie warunków do przedsiębiorczości, możliwości rozwoju osobistego i zawodowego mieszkańców, ułatwienie młodym wejścia na rynek pracy, a dzieciom wysokiej jakości edukacji. Biorąc jednak pod uwagę trendy demograficzne, zarówno lokalne, regionalne jak i krajowe, należy zaspokoić w pierwszej kolejności potrzeby i oczekiwania najbardziej potrzebujących grup mieszkańców, aby w przyszłości zachęcali innych do osiedlania się w gminie i zatrzymywali młodych w miejscu ich urodzenia, gdzie będą mieli zapewnioną pracę, dobrą opiekę nad dziećmi i możliwości atrakcyjnego spędzania wolnego czasu. Mieszkańcy, podczas spotkań, wspominali także o braku możliwości współdecydowania w ważnych dla rozwoju gminy kwestiach – konsultacje społeczne często w ich oczach mają charakter pozorny. Brak odpowiedniej partycypacji (włączenia) powoduje, że ludzie zamiast cieszyć się z realizowanych inwestycji narzekają, ponieważ nie są one zgodne z ich oczekiwaniami i potrzebami. Zwrócono także uwagę na występowanie wielu barier, w tym architektonicznych, które utrudniają życie publiczne (społeczne i zawodowe) osobom niepełnosprawnym.

2. Analiza SWOT i wnioski dla sfery społecznej

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych metod identyfikacji aktualnej sytuacji analizowanego podmiotu, którym w tym przypadku jest Gmina Suchedniów. Opiera się na wyodrębnieniu zespołów cech badanej rzeczywistości. To technika analityczna służąca do porządkowania informacji, a jej nazwa pochodzi od pierwszych liter angielskich słów (tabela 14).

Tabela 14 Schemat Analizy SWOT

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty, zalety	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Słabe strony, słabości, wady	
O	<i>Opportunities</i>	Szanse, możliwości, okazje	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Zagrożenia, trudności	

Źródło: Opracowanie własne

W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się słabości i silne strony jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które ma wpływ, a szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, zależne od otoczenia. Ponadto, zidentyfikowanie wyżej wymienionych grup czynników umożliwia ich odpowiednie wykorzystanie w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz niwelowaniu ich negatywnych skutków.

Diagnoza sytuacji społecznej Miasta i Gminy Suchedniów została przeprowadzona w ramach 11 obszarów zasobów społecznych odpowiadających kluczowym aspektom szeroko rozumianego rozwoju gminy w sferze społecznej. Uwzględniono również efekty przeprowadzonych badań ankietowych, spotkań Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wywiadów grupowych oraz konsultacji społecznych.

Tabela 15 Analiza SWOT w sferze społecznej Miasta i Gminy Suchedniów

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość geograficzna i dobre połączenie ze stolicą regionu – Kielcami; • Położenie geograficznie w obszarze Gór Świętokrzyskich; • Położenie w podstrefie Specjalnej Strefy Ekonomicznej Starachowice; • Przynależność do ujętego w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ 	<ul style="list-style-type: none"> • Malejąca liczba mieszkańców na terenie miasta i gminy (ujemny przyrost naturalny); • Ujemne saldo migracji (migracje w szczególności osób młodych); • Starzejące się społeczeństwo (niekorzystna liczba osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym);

<p>obszaru strategicznej interwencji OSI Gór Świętokrzyskich;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przynależność do Lokalnej Grupy Działania (LGD) Wokół Łysej Góry; • Przynależność do Związku Gmin Gór Świętokrzyskich; • Dobra współpraca organizacji i środowisk osób realizujących zadania wspomagające pracę MGOPS; • Cenne walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz turystyczne gminy; • Rosnąca liczba dzieci w wieku 3–5 lat uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego; • Odpowiednia dostępność liczby miejsc w przedszkolach; • Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacji w szkołach podstawowych; • Malejący procentowy udział osób korzystających z pomocy społecznej oraz najmniejszy udział osób korzystających z pomocy społecznej w 2019 względem powiatu, województwa i kraju; • Zwiększająca się liczba organizacji pozarządowych oraz liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyższa od średniej w powiecie, województwie i kraju; • Wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców; • Stosunkowo niewielka przestępczość. 	<ul style="list-style-type: none"> • Roszczeniowe postawy klientów pomocy społecznej oraz uzależnienie od otrzymywanego wsparcia; • Brak aktywizacji seniorów (brak zaangażowania seniorów w dedykowane dla nich działania); • Niewystarczająca oferta opieki zdrowotnej; • Mały dostęp i niewystarczająca liczba miejsc do zakładów opiekuńczo-pielęgnacyjnych; • Znikomy dostęp do pomocy psychiatrycznej i psychologicznej; • Niewystarczający dostęp do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych, w tym usług świadczonych społecznością lokalnej; • Niedostosowanie infrastrukturalne szkół do potrzeb niepełnosprawnych dzieci oraz młodzieży; • Niedostosowanie infrastruktury miejskiej oraz budynków użyteczności publicznej dla niepełnosprawnych – bariery architektoniczne; • Brak działań aktywizujących i integrujących osoby z niepełnosprawnościami; • Całkowity brak żłobków na terenie miasta i gminy; • Ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy, w tym przez kończącą edukację młodzież; • Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców; • Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne; • Brak stosowania narzędzi partycypacyjnych i tworzenia możliwości współdecydowania mieszkańców w zakresie inwestycji i innych działań podejmowanych w gminie; • Niższe przeciętne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej; • Narastające zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców; • Wysoka stopa bezrobocia powiatu skarżyskiego względem województwa i kraju (w 2019 r. najwyższa w całym województwie świętokrzyskim); • Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych wyższy od średniej powiatu, województwa i kraju; • Niedostosowanie kompetencji mieszkańców do oferowanych na terenie gminy stanowisk pracy; • Brak lub niskiej jakości oferty pracy dla osób wykształconych i młodych; • Mała liczba nowo oddanych do użytkowania budynków; • Mała liczba lokali socjalnych i komunalnych; • Niewystarczająca infrastruktura stacjonarna skierowana do osób bezdomnych oraz wychodzących z bezdomności;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Mała ilość oraz słaba jakość transportu publicznego i połączeń komunikacyjnych w gminie; • Niska estetyka oraz funkcjonalność przestrzeni publicznej; • Brak dbałości o przestrzeń wokół własnych domostw i gospodarstw.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność i możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację działań w sferze społecznej; • Wzrost średniej krajowej miesięcznego wynagrodzenia; • Uczestnictwo w ministerialnych programach i projektach; • Rozwój branży turystycznej w regionie; • Zwiększenie aktywności działalności sektora organizacji pozarządowych; • Wzrost liczby nowych firm tworzących miejsca pracy; • Rozwój wolontariatu; • Wzrost zaangażowania społecznego oraz podejmowanych inicjatyw lokalnych przez społeczność; • Nieustanne podnoszenie kompetencji i kwalifikacji publicznych służb społecznych; • Utworzenie spójnego i kompleksowego systemu pomocy społecznej w gminie; • Wdrażanie polityki senioralnej; • Promowanie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; • Kompetentny i wrażliwy na sprawy społeczne samorząd gminny; • Społeczna akceptacja osób bezdomnych oraz niepełnosprawnych; • Nawiązanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami; • Wzrost świadomości zdrowotnej wśród mieszkańców gminy; • Moda na prozdrowotny i aktywny styl życia; • Tworzenie mieszkań komunalnych, socjalnych, chronionych; • Wydłużająca się przeciętna długość życia i rosnąca aktywność społeczna seniorów; • Atrakcyjność podregionu kieleckiego względem rozwoju działalności turystycznej, usługowej i przemysłowej; • Wzrost poziomu wykształcenia oraz kompetencji mieszkańców; • Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie przedsiębiorczości; • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa; • Depopulacja regionu; • Niekorzystne prognozy ludności dla powiatu skarżyskiego na lata 2025, 2030, 2035; • Emigracja zarobkowa młodych i dobrze wykształconych ludzi; • Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc); • Utrzymująca się pandemia COVID-19 negatywnie wpływająca na lokalną i krajową gospodarkę, a także wpływająca na wzrost liczby osób zmagających się z problemami natury psychologicznej i psychiatrycznej; • Patologiczne skutki długofalowego bezrobocia oraz mało skuteczne formy walki z bezrobociem; • Wysokie świadczenia socjalne zniechęcające w rezultacie do podjęcia zatrudnienia; • Rosnące niezadowolenie mieszkańców związane z realizacją inwestycji niespełniających ich oczekiwań (brak partycypacji, pozorna konsultacja); • Niestabilna polityka podatkowa i społeczna państwa; • Brak stabilności systemu prawnego dotyczącego pomocy społecznej; • Rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej; • Postępująca degradacja wartości rodziny i postępujący zanik wzorców wychowawczych; • Wzrastające koszty życia rodzin; • Negatywne nastawienie społeczne do osób zagrożonych marginalizacją; • Katastrofy naturalne; • Niekorzystne zamiany w gospodarce światowej, krajowej i lokalnej wynikające z pandemii COVID-19.

Po dokonaniu całościowej analizy SWOT wskazano czynniki mające szczególne znaczenie dla Gminy Suchedniów z punktu widzenia kapitału społecznego. Określono je jako czynniki dużej wagi, które w największym stopniu determinują zakres podejmowanych działań w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Wnioski z analizy:

1. Stale utrzymująca się tendencja spadkowa liczby ludności prowadzi do pogłębiającego się procesu depopulacji, a tym samym do pomniejszania kapitału społecznego miasta i gminy. Na spadek liczby ludności wpływa głównie ujemny przyrost naturalny, a także ujemne saldo migracji (w szczególności ludzi młodych i wykształconych). Obecna sytuacja negatywnie wpływa na dalszy rozwój społeczno-gospodarczy całej gminy. Należy więc podjąć działania mające na celu hamowanie procesu depopulacji, w tym ograniczanie emigracji. Konieczne jest stworzenie dobrych warunków do życia dla młodych ludzi – zaczynając od edukacji, poprzez możliwości rozwoju zawodowego, uzyskiwania zadawalających zarobków, utrzymania rodziny, poprzez możliwości zaspakajania potrzeb w sferze kultury i rozrywki. Znaczna część mieszkańców pracuje w innych miastach, z którymi Suchedniów posiada dobre połączenie komunikacyjne – istotne jest, aby stworzyć idealne warunki do odpoczynku, spokojnego życia rodzinnego, w czystym i estetycznym otoczeniu wypełnionym rozrywką i kulturą (atrakcyjne możliwości spędzania wolnego czasu dla każdej grupy społecznej).
2. Przewaga osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym oraz znacząco mały odsetek ludzi młodych i dzieci świadczy o niekorzystnej strukturze demograficznej, a tym samym o stale postępującym procesie starzenia się społeczności lokalnej. Jest to zjawisko powszechne w całym województwie, jednak Suchedniów odznacza się stosunkowo szybko postępującym procesem starzenia społeczeństwa, przy czym warto zauważyć, że jednocześnie może to świadczyć o wydłużonym trwaniu życia społeczeństwa. Zjawisko to w dużej mierze zintensyfikowane jest poprzez stale zwiększającą się migrację osób młodych. Należy więc podjąć działania w zakresie senioralnej polityki społecznej dążące do poprawy jakości życia tej licznej grupy mieszkańców, w tym zwiększenia dostępu do opieki zdrowotnej. Ważne są również działania skierowane do ludzi młodych, na wzbudzanie i kształtowanie postaw przynależności do miejsca zamieszkania, utożsamiania się z nim i chęci pozostania w nim oraz aktywnego uczestnictwa w działaniach na rzecz jego rozwoju i wspomagania seniorów.

3. Brak aktywizacji osób starszych. Działania dedykowane specjalnie dla seniorów często spotykają się z brakiem zainteresowania z ich strony. Taki odbiór działań spowodowany może być w dużej mierze uleganiem stereotypowi osoby starszej jako schorowanej, samotnej i nieaktywnej. Aktywizacja społeczna seniorów pozwoli zerwać z tym stereotypem oraz uchronić przed samotnością i wykluczeniem społecznym (umożliwi m.in. integrację pomiędzy seniorami, budowanie więzi lokalnych i społecznych czy poprawę kondycji psychofizycznej za sprawą oferowanych zajęć). Właściwe będzie zatem podjęcie działań mających na celu zachęcenie i zwiększenie zaangażowania seniorów do aktywności i uczestnictwa w dedykowanych dla nich działaniach. Istotne jest również rozwijanie alternatywnych form opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym seniorami, osobami chorymi czy niepełnosprawnymi). Deinstytucjonalizacja usług świadczonych na rzecz tych osób pozwoli na zmniejszenie zapotrzebowania na usługi w ramach opieki instytucjonalnej (profilaktyka, zapobieganie umieszczania osób w opiece instytucjonalnej, w przypadku rodzin – rozdzielania dziecka z rodziną i umieszczania w pieczy zastępczej).
4. Całkowity brak żłobków na terenie miasta i gminy stanowi bez wątpienia bardzo duży problem dla młodych rodziców, a w szczególności matek, które nie mają możliwości wejścia na rynek pracy lub powrotu do pracy po urodzeniu dziecka. Utworzenie żłobka na terenie miasta i gminy pozwoliłoby młodym matkom wrócić na rynek pracy i rozwijać się zawodowo, a tym samym przyczynić się do zmniejszania bezrobocia i zwiększania kapitału społecznego gminy.
5. Bezrobocie oraz ubóstwo są jednymi z najczęściej występujących problemów społecznych z jakimi boryka się Gmina Suchedniów. Stanowią one tym samym najczęstszy powód korzystania przez mieszkańców z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pomimo, że liczba osób bezrobotnych stopniowo maleje, dalej utrzymuje się na wysokim poziomie. Warto zauważyć, że problemy bezrobocia i ubóstwa są ze sobą ściśle powiązane. Bezrobocie powoduje utratę środków do życia, doprowadzając do ubóstwa, co z kolei rodzi kolejne problemy, takie jak uzależnienia, izolacja społeczna, przemoc w rodzinie, problemy wychowawcze czy problemy natury psychologicznej. Wszystko to w efekcie wpływa nie tylko na życie poszczególnych mieszkańców, ale również na pogorszenie się warunków i jakości życia całej lokalnej społeczności. Tym samym wymagana jest efektywna realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną, a także występuje konieczność wypracowania niestandardowych form pomocy. Konieczne

jest również włączenie w świadczone wsparcie wolontariuszy oraz organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy.

6. Suchedniów, ze względu na swoje położenie, walory przyrodnicze, dobre połączenie z większymi miastami oraz włączenie w OSI Gór Świętokrzyskich, posiada potencjał do rozwoju przedsiębiorczości w branży turystycznej i okołoturystycznej. Istotne jest wykorzystanie tego potencjału, a także nawiązanie współpracy między samorządem i lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie wspierania lokalnej gospodarki, kreowania nowych miejsc pracy, minimalizowania bezrobocia i aktywizacji mieszkańców w wieku produkcyjnym. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna, potrzeba dostosowania i poszerzenia oferty usług dla seniorów i niedostateczne wykorzystanie zasobów kultury dla rozwoju gospodarczego powinny być furtką dla tworzenia nowych podmiotów gospodarczych. Zauważalna jest również potrzeba tworzenia atrakcyjnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych, co może być też elementem wychowania społeczności i próbą wyeliminowania części jej problemów.
7. Dostępność – w trakcie spotkań oraz w wyniku badań ankietowych pojawiały się głosy mieszkańców, że Gmina Suchedniów to miejsce nieprzyjazne osobom niepełnosprawnym, poruszającym się na wózku inwalidzkim, matkom z dziećmi w wózku i osobom mającym kłopot z poruszaniem się. Bardzo wysokie krawężniki, często również w miejscu przejścia dla pieszych, uniemożliwiają osobie na wózku samodzielne poruszanie się po mieście. Brak specjalnych podjazdów i udogodnień utrudnia również osobom niepełnosprawnym poruszanie się po instytucjach użytku publicznego, przez co często nie mogą samodzielnie załatwiać spraw urzędowych. Szkoły na terenie gminy również nie są dostosowane infrastrukturalnie do potrzeb niepełnosprawnych dzieci i młodzieży. Aby móc efektywnie aktywizować każdą grupę społeczną w gminie, należy podjąć działania zmierzające do likwidacji barier architektonicznych i zwiększenia dostępności do wszelkiego rodzaju usług (społecznych, kulturalnych, zdrowotnych itd.), zarówno w wymiarze architektonicznym jak i informacyjnym, cyfrowym czy transportowym.
8. Partycypacja społeczna – budowanie poczucia mieszkańców, że są gospodarzami miasta, osobami od których zależy jego rozwój i które mogą współdecydować o sprawach związanych z tym rozwojem (obecnie takiego poczucia nie ma zdecydowana większość mieszkańców). Istnieje wiele gotowych narzędzi, które mogą zostać z powodzeniem wdrożone w strukturach administracyjnych w celu budowania partnerskich relacji

z mieszkańcami, turystami i inwestorami. Zaangażowanie mieszkańców do aktywności na rzecz gminy to wyzwanie, które należy i warto podjąć.

9. Pandemia COVID-19 w perspektywie najbliższych lat, wciąż może odbijać piętno na gospodarce nie tylko krajowej, ale również regionalnej oraz lokalnej. Należy zauważyć, że w 2020 r. działania większości przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych, działających na terenie Gminy były mocno ograniczone w wyniku pandemii wywołanej wirusem SARS-Cov-2. W związku z czym ograniczony został również dostęp mieszkańców do dóbr kultury, możliwości korzystania z wcześniej ogólnodostępnej rozrywki. Większość załatwianych uprzednio spraw urzędowych przyjęło charakter zdalny, a podstawowa opieka medyczna jest głównie realizowana za pomocą teleporad. Wpływ na rozwiązywanie lub pojawianie się problemów społecznych wśród mieszkańców Gminy Suchedniów może mieć także fakt ograniczenia bezpośredniego kontaktu pracowników pomocy społecznej z podopiecznymi i również w tej materii wprowadzenie komunikacji za pomocą telefonu i poczty e-mail. Pandemia COVID-19, może doprowadzić do wzmożenia zapotrzebowania na pomoc psychologiczną i psychiatryczną, a także zwiększenia nakładów na pomoc społeczną.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWO-WDROŻENIOWA

1. Założenia Strategii: wizja, misja, cele strategiczne i kierunki działań

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowana została w oparciu o *wizję* – pokazującą wizerunek Gminy Suchedniów w 2028 roku oraz *misję* – stanowiącą naczelną kierunek polityki społecznej samorządu, wokół której powinny koncentrować się działania szeroko rozumianych instytucji publicznych, przedsiębiorców, środowisk, a także organizacji sektora pozarządowego ukierunkowanych na rozwiązywanie i przeciwdziałanie problemom społecznym gminy i jej mieszkańców. Bez misji i wizji podejmowane decyzje zarządcze często bywają przypadkowe, a codziennie wykonywana praca w mniejszym bądź większym stopniu może sprowadzać się do bardziej mechanicznego realizowania procedur.

WIZJA

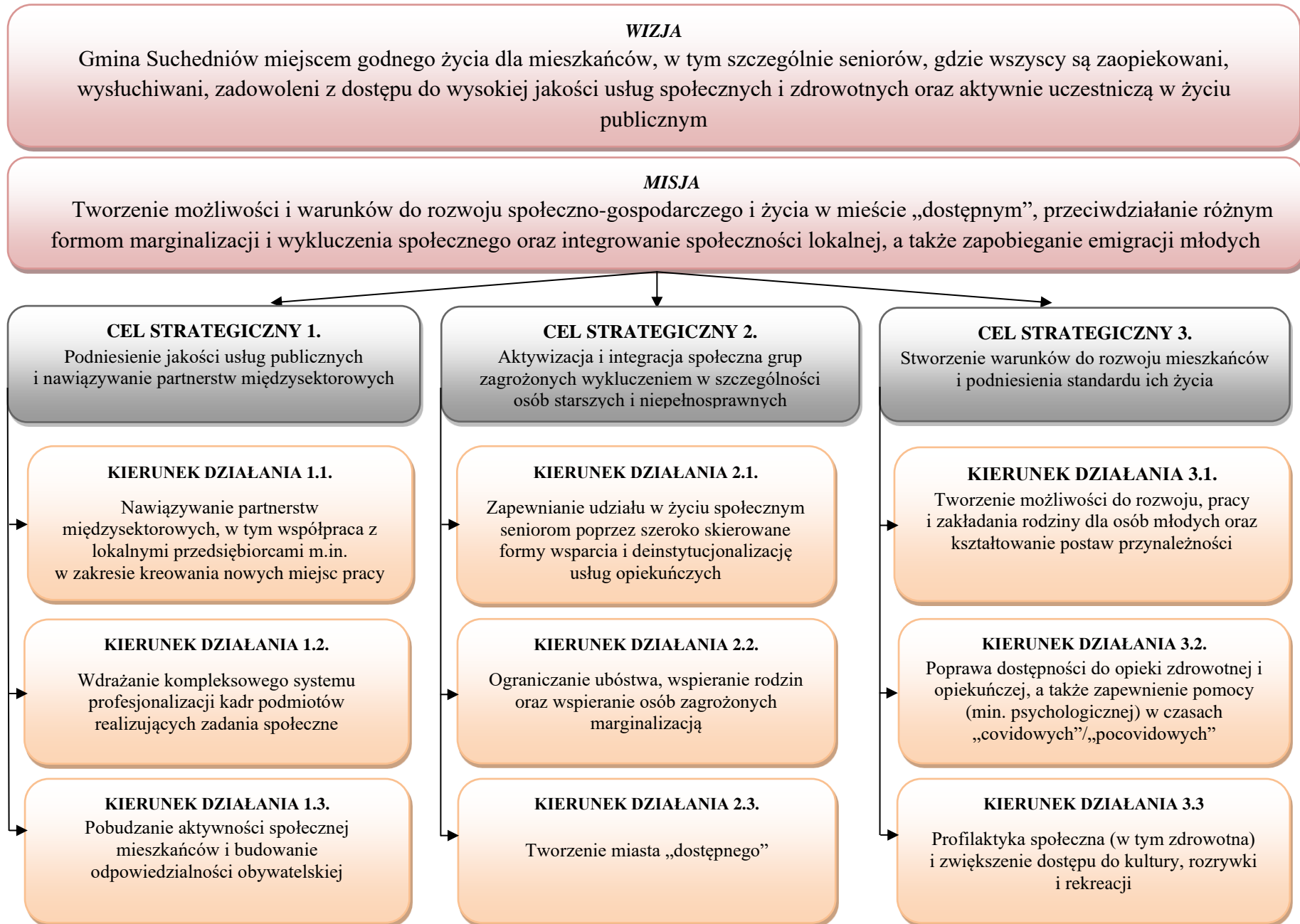
Gmina Suchedniów miejscem godnego życia dla mieszkańców, w tym szczególnie seniorów, gdzie wszyscy są zaopiekowani, wysłuchiwani, zadowoleni z dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych oraz aktywnie uczestniczą w życiu publicznym

MISJA

Tworzenie możliwości i warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego i życia w mieście „dostępnym”, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej, a także zapobieganie emigracji młodych

Schemat 1 Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028

2. Planowane zadania w latach 2021–2028

W wyniku przeprowadzonej diagnozy kluczowych problemów społecznych Gminy Suchedniów wyznaczono oraz przyporządkowano do poszczególnych celów strategicznych i kierunków działań zadania do realizacji zaplanowane w Strategii *Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów na lata 2021–2028*. Ich zestawienie zaprezentowano w tabeli 16.

Tabela 16 Zadania zaplanowane do realizacji w ramach *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów na lata 2021–2028*

Cel strategiczny	Kierunek działania	Planowane zadania do realizacji
1. Podniesienie jakości usług publicznych i nawiązywanie partnerstw międzysektorowych	1.1. Nawiązywanie partnerstw międzysektorowych, w tym współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami m.in. w zakresie kreowania nowych miejsc pracy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań w obszarze pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym (w tym współpraca z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski w Suchedniowie); 2. Wspieranie w gminie sektora organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, na podstawie opracowanego corocznie programu współpracy (w tym wsparcie lokalowe promowanie działalności, udzielanie pomocy w nawiązywaniu współpracy ponadgminnej); 3. Nawiązywanie współpracy z PUP w Skarżysku – Kamiennej, instytucjami społecznymi działającymi w gminie i regionie oraz lokalnymi przedsiębiorcami w celu wymiany informacji, kreowania nowych miejsc pracy, w tym tworzenia nowych miejsc pracy chronionej dla osób niepełnosprawnych;
	1.2. Wdrażanie kompleksowego systemu profesjonalizacji kadr podmiotów realizujących zadania społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie pracy pracowników MGOPS poprzez szkolenia (z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, świadczeń rodzinnych); 2. Opracowanie systemu upowszechniającego informacje o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych oferowanych w gminie; 3. Rozwój elektronicznych usług publicznych w zakresie e-administracji w MGOPS;
	1.3. Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i budowanie odpowiedzialności obywatelskiej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie form aktywności obywatelskiej lokalnej społeczności w ramach utrzymywania potencjału turystycznego poprzez pomoc w organizowaniu wydarzeń gminnych np. akcja sprzątnięcia gminy, Akcja Czyste Miasto, Akcja Sadzenia Drzew, czy też konkurs na najbardziej zadbaną uliczkę; 2. Opracowanie systemu włączania mieszkańców we współdecydowanie o przyszłości gminy (m.in. w zakresie planowanych działań infrastrukturalnych, tworzenia długookresowych dokumentów

		<p>strategicznych i planistycznych), w tym wdrożenie niestosowanych dotąd narzędzi partycypacyjnych;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Promowanie działalności Młodzieżowej Rady Miejskiej oraz Rady Seniorów; 4. Organizacja spotkań i warsztatów międzypokoleniowych dla seniorów i osób młodych – integracje, wzajemne dzielenie się swoją wiedzą i doświadczeniami.
<p>2. Aktywizacja i integracja społeczna grup zagrożonych wykluczeniem w szczególności osób starszych i niepełnosprawnych</p>	<p>2.1. Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom poprzez szeroko skierowane formy wsparcia i deinstytucjonalizację usług opiekuńczych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Otwarcie i prowadzenie Klubu Seniora; 2. Zwiększenie oferty usług opiekuńczych dla seniorów, obejmującą pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz kontakt z otoczeniem; 3. Organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, warsztatów, wycieczek, rozwijanie działalności Klubu Seniora.
	<p>2.2. Ograniczanie ubóstwa, wspieranie rodzin oraz wspieranie osób zagrożonych marginalizacją</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Świadczenie niepieniężnych form wsparcia (praca socjalna i poradnictwo); 2. Realizacja Gminnych Programów Profilaktyki; 3. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jak również Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy (działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie); 4. Wspieranie rodzin długotrwale bezrobotnych (rozmowy motywujące do podjęcia zatrudnienia, pomoc w tworzeniu dokumentów aplikacyjnych, wyszukiwanie kursów doszkalających i ofert pracy odpowiadających kompetencjom podopiecznych, pomoc finansowa); 5. Zatrudnienie Asystenta Rodziny; 6. Pomoc dla osób bezdomnych i osób mających problemy w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego (pomoc finansowa, praca socjalna, kierowanie do placówek oferujących schronienie dla osób bezdomnych); 7. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin wielodzietnych m.in. poprzez Kartę Dużej Rodziny; 8. Systematyczna analiza i rozpoznawanie przypadków dyskryminacji, nietolerancji oraz przypadków nierównego traktowania.

	<p>2.3. Tworzenie miasta „dostępnego”</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie działań edukacyjnych podnoszących świadomość mieszkańców o możliwościach i potrzebach osób z niepełnosprawnością; 2. Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w przestrzeniach publicznych; 3. Promowanie idei wolontariatu wobec osób starszych i niepełnosprawnych (pomoc w codziennym życiu zgodnie z zasadą „solidarności sąsiedzkiej”); 4. Działania na rzecz zwiększania standardów w zakresie dostępności komunikacyjnej – informacyjnej i cyfrowej; 5. Diagnoza potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
<p>3. Stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców i podniesienia standardu ich życia</p>	<p>3.1. Tworzenie możliwości do rozwoju, pracy i zakładania rodziny dla osób młodych oraz kształtowanie postaw przynależności</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom w trudnej sytuacji materialnej poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej (w tym zasiłki i pomoc w naturze, zasiłki stałe, pomoc w zakresie dożywiania itd.); 2. Wsparcie finansowe podmiotów zainteresowanych tworzeniem miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobek, klub malucha); 3. Wykorzystanie potencjału turystycznego (w tym przynależność do OSI Gór Świętokrzyskich), poprzez tworzenie nowej infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej (zwiększenie możliwości zatrudnienia i rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców); 4. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy, ułatwiających pogodzenie świadczenia pracy z wychowaniem dzieci (w tym m.in. telepraca, praca w niepełnym wymiarze, praca rotacyjna), poprzez tworzenie dobrych praktyk w ww. zakresie w instytucjach publicznych na terenie gminy; 5. Wspieranie pozaszkolnych działań edukacyjnych i aktywizujących dzieci i młodzież (rozwój pasji i talentów). Opracowanie i wdrożenie cyklicznych badań potrzeb i oczekiwań rodzin w zakresie ułatwienia aktywności społeczno-gospodarczej.
	<p>3.2. Poprawa dostępności do opieki zdrowotnej i opiekuńczej, a także zapewnienie pomocy (min. psychologicznej) w czasach „covidowych”/„pocovidowych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i socjalnego poprzez zwiększenie liczby godzin wsparcia; 2. Zatrudnienie asystentów rodziny oraz w razie potrzeby ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także organizowanie dla nich szkoleń/doradztwa oraz grup wsparcia;

	<p>3.3. Profilaktyka społeczna (w tym zdrowotna) i zwiększenie dostępu do kultury, rozrywki i rekreacji</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz programów przeciwdziałania narkomani (prowadzenie Punktu Konsultacyjnego, prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej);2. Kontynuacja realizacji Programów Szczepień Profilaktycznych Przeciwko Meningokokom młodzieży zamieszkałej w Gminie Suchedniów;3. Dofinansowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych;4. Dofinansowanie realizacji programów zdrowotnych wynikających z rozeznaczonych potrzeb i stanu zdrowia mieszkańców z uwzględnieniem wpływu na zdrowie psychiczne i fizyczne pandemii COVID-19 w ramach kompetencji gminy;5. Tworzenie nowej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej, służącej aktywnemu wypoczynkowi oraz spędzaniu czasu wolnego na terenie gminy;6. Współpraca z Policją w zakresie realizacji programów profilaktyczno-edukacyjnych w temacie przestępczości w placówkach oświatowych, oraz wspieranie przedsięwzięć, akcji i kampanii edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i ich skutkom;7. Wyznaczanie i aranżowanie przestrzeni publicznych, gdzie mogą być realizowane wydarzenia kulturalne o różnej skali sprzyjającej integracji społeczności lokalnej;8. Propagowanie prozdrowotnego stylu życia oraz organizowania kampanii i przedsięwzięć w zakresie zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, mających na celu zapobieganie chorobom cywilizacyjnym;.
--	---	---

3. Plan finansowy dokumentu

W celu zapewnienia spójności, większej synergii i efektywności realizacji zadań, w planie finansowym realizacji Strategii wskazano różne możliwe źródła ich finansowania. Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16 b ust 2 *Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Miasta i Gminy Suchedniów, ale też pozyskiwane z środków zewnętrznych, w tym:

- 1) środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR);
- 2) *Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2021–2027* (PO WER 2021–2027).
- 3) *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2027*;
- 4) *Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025*;
- 5) *Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021–2030*;
- 6) *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021–2027*;
- 7) Fundusz Pracy,
- 8) projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
- 9) programy Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, takie jak: *Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030* (PROO), *Rządowy Program Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych* (ROHiS), a także *Korpus Solidarności – Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018–2030*;
- 10) środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 11) środki pochodzące z budżetów krajów europejskich, niewchodzących w skład UE (np. Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy).

Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych planowanych kierunków działań w chwili tworzenia niniejszego dokumentu nie jest możliwe ani celowe, szczególnie ze względu na szeroki zakres tematyczny dokumentu, długi okres jego obowiązywania, niedomknięty jeszcze etap programowania środków unijnych na lata 2021–2027 oraz konkursowy charakter większości programów pomocowych, który z punktu widzenia podmiotów realizujących przekłada się na

incydentalność wsparcia. Adekwatne do potrzeb koszty realizacji zadań będą ustalane w momencie planowania rocznego i aktualizacji budżetu gminy (w tym planów finansowych jednostek), a także opracowywania programów i projektów uszczegóławiających założenia Strategii.

4. System wdrażania – wybór prawnej formy zarządzającego Strategią

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele oraz plan działań na najbliższe lata, który wymaga stałej pracy nad aktualnością oraz podnoszeniem jakości realizacji zaplanowanych w nim zadań. Istotny element decydujący o skuteczności realizacji jego założeń stanowi skuteczny i przemyślany system wdrażania. Proces ten jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Dla zagwarantowania, że postanowienia przyjęte w Strategii będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostaną warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji.

Zarządzającym Strategią w imieniu gminy będzie Burmistrz Miasta i Gminy Suchedniów przy pomocy Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów na lata 2021–2028, który powołany został stosownym Zarządzeniem Nr 0050.109.2020 Burmistrza Miasta i Gminy Suchedniów z dnia 11.12.2020 roku. W jego skład wchodzi 11 członków na czele z kierującym jego pracami Przewodniczącym – Kierownikiem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchedniowie. Zespół nadzoruje skuteczność i jakość realizacji dokumentu poprzez koordynację przedsięwzięć społecznych podejmowanych na obszarze gminy.

Przyjęto, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych przedsięwzięć – będzie ona aktualizowana. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy społeczne będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz regionu, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane zadania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

5. System monitorowania, ewaluacji i komunikacji społecznej

Prawidłowe i efektywne realizowanie wypracowanych założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wymaga skutecznych działań podejmowanych w ramach systemu monitorującego, a także wprowadzania odpowiednich modyfikacji w odpowiedzi na zmiany zachodzące w otoczeniu dokumentu.

Za bieżące monitorowanie wdrażanych zadań, systematyczne zbieranie oraz analizowanie ilościowych i jakościowych informacji w celu zapewnienia zgodności realizacji zatwierdzonych działań z wcześniejszymi założeniami odpowiadać będzie Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Zespół odpowiedzialny będzie w szczególności za:

- 1) zbieranie oraz analizowanie danych w oparciu o przedstawione w tabeli 17 wskaźniki;
- 2) sporządzenie co najmniej dwóch raportów z postępów realizacji Strategii jako całości i przedstawienie ich do zatwierdzenia Radzie Miejskiej na sesji;
- 3) upowszechnienie wyników sprawozdawczości dla mieszkańców i wszystkich zainteresowanych na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowy jak i finansowy zakres wdrażania dokumentu. Monitorowanie finansów związanych z wdrażaniem Strategii pozwoli na oszacowanie kosztów oraz dostarczy danych o stopniu wykorzystania źródeł finansowania, które stanowiąc będą podstawę do oceny sprawności wydatkowanych środków. Natomiast monitorowanie rzeczowe umożliwi poznanie efektów realizacji przedsięwzięć w odniesieniu do całościowej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, które mierzone zostaną za pomocą corocznych zmian wskaźników przedstawionych w tabeli 17.

W trakcie obowiązywania dokumentu co najmniej dwukrotnie poddane analizie zostaną postępy w realizacji zapisów w celu stwierdzenia zastosowania ewentualnych aktualizacji jego założeń. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza ma za zadanie:

- 1) akceptację sprawozdań z realizacji Strategii przygotowanych przez Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, zawierających w szczególności stan osiągnięcia założonych wskaźników;
- 2) analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, zgłoszonych zarówno przez powołany Zespół jak i inicjatywę min. 100 mieszkańców;
- 3) aktualizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych;
- 4) uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych.

Tabela 17 Wskaźniki monitoringowe wdrażania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028*

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość wyjściowa dla Gminy Suchedniów w 2019 r.	Średnia krajowa w 2019 r.	Wartość docelowa dla Gminy Suchedniów w 2027 r.	
1.	Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	wiek przedprodukcyjny	14,2	18,1	wzrost o co najmniej 1 p.p. (15,2)
		wiek produkcyjny	59,9	60,0	powyżej średniej krajowej w 2027 r.
		wiek poprodukcyjny	26,0	21,9	spadek o co najmniej 1 p.p. (25,0)
2.	Przyrost naturalny na 1000 osób	-7,1	0,9	nie mniej niż (-2)	
3.	Saldo migracji na 1000 osób	-4,0	0,2	powyżej 0	
4.	Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	91,4	88,5	powyżej średniej krajowej w 2027 r.	
5.	Udział % osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem	4,2	4,6	utrzymanie wartości poniżej średniej krajowej w 2027 r.	
6.	Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	23,8	21,5	poniżej średniej krajowej w 2027 r.	
7.	Ilość dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	513,35	523,90	poniżej średniej krajowej w 2027 r.	
8.	Wydatki na pomoc społeczną i inne zadania z zakresu polityki społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca	225,87	328,52	utrzymanie poziomu poniżej średniej krajowej w 2027 r.	
9.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	45	38	utrzymanie poziomu powyżej	

				średniej krajowej w 2027 r.
10.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1040	1 175	min. 90% średniej krajowej w 2027 r.
11.	Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	80	99	min. 90% średniej krajowej w 2027 r.
12.	Liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	174	196	min. 90% średniej krajowej w 2027 r.
13.	Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8,5	3,8	spadek do poziomu średniej krajowej w 2027 r.
14.	Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	393	386	utrzymanie poziomu powyżej średniej krajowej w 2027 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS według stanu na dzień 15.01.2021 r.

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności oraz spójności realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w odniesieniu do konkretnych problemów społecznych z jednoczesnym uwzględnieniem celu głównego dokumentu i właściwego prawodawstwa lokalnego, krajowego i wspólnotowego.

Ocena planowanych zadań zostanie dokonana w oparciu o opracowanie ewaluacji *ex-post*, czyli na zakończenie obowiązywania dokumentu i będzie brała pod uwagę pięć następujących kryteriów ewaluacyjnych:

1. **SKUTECZNOŚĆ** – kryterium pozwalające ocenić, w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu sformułowane na etapie planowania.
2. **EFEKTYWNOŚĆ** – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” dokumentu i ujętych w nim projektów, czyli stosunek uzyskanych efektów do poniesionych nakładów;
3. **UŻYTECZNOŚĆ** – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia oddziaływanie Strategii odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. **TRAFNOŚĆ** – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu cele Strategii odpowiadają zidentyfikowanym problemom społecznym.
5. **TRWAŁOŚĆ** – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po czasie jej obowiązywania.

Włączenie społeczności lokalnej w pracę nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych jest niezwykle istotnym aspektem. W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział zarówno w formułowaniu Strategii jak również na etapie jej wdrażania. Dzięki temu zostanie zapewniona skuteczna metoda komunikacji społecznej polegająca na przekazywaniu danych do otoczenia.

Podmiotem zobowiązanym do prowadzenia i nadzorowania promocji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (w tym promocji wszystkich ujętych w niej zadań i projektów) jest Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Suchedniów. Jednostki te zobowiązane zostaną do zapewnienia powszechnego dostępu do wszystkich bieżących informacji związanych ze realizacją poszczególnych działań Strategii, a w tym do informacji związanych z zakresem i wymiarem pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów, a także rezultatów działań na terenie całej gminy. Ponadto odpowiedzialność za

upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć.

W sytuacji, gdy realizowane w ramach Strategii projekty będą współfinansowane z środków Unii Europejskiej, środków EOG lub innych zewnętrznych, wówczas promocja tych projektów odbywać się będzie zgodnie z wymogami właściwych instytucji w tym zakresie.

W celu efektywności podejmowanych działań promocyjnych wykorzystane zostaną następujące narzędzia komunikacji:

- 1) strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Suchedniów wraz z pocztą elektroniczną Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- 2) lokalne media;
- 3) media społecznościowe Gminy Suchedniów;
- 4) spotkania Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z przedstawicielami kluczowych partnerów z sektora społecznego i gospodarczego oraz ekspertami i specjalistami zewnętrznymi;
- 5) spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami, organizowane w miarę postępu wdrażania Strategii (w zależności od potrzeb) oraz badania ankietowe.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych zadań. Współpraca pomiędzy partnerami Strategii może przynieść wiele korzyści, jak m.in. wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej, optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w posiadaniu gminy czy wspieranie innowacyjnych działań mogących mieć kluczowe znaczenie w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Spis schematów

Schemat 1 Założenia <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028</i>	71
---	----

Spis tabel

Tabela 1 Nawiązanie <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów na lata 2021–2028</i> do dokumentów strategiczno-programowych.....	5
Tabela 2 Liczba ludności w podziale na miejscowości w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2015-2019.....	12
Tabela 3 Współczynnik skolaryzacji brutto w Mieście i Gminie Suchedniów na tle innych jednostek terytorialnych w 2018 r.....	19
Tabela 4 Wskaźniki wychowania przedszkolnego w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019 r.....	21
Tabela 5 Wydatki na pomoc społeczną i inne zadania z zakresu polityki społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014–2019 – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	23
Tabela 6 Liczba osób, którym udzielono świadczenia w zakresie pomocy społecznej w podziale na miejscowości Gminy Suchedniów w latach 2014–2019.....	27
Tabela 7 Ilość dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2014–2019 – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	27
Tabela 8 Charakterystyka przyznanych świadczeń pieniężnych i rzeczowych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchedniowie w latach 2014–2019.....	29
Tabela 9 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Suchedniów w podziale na rodzaj pomocy.....	31
Tabela 10 Powody przyznania pomocy mieszkańcom Miasta i Gminy Suchedniów w latach 2014–2019.....	33
Tabela 11 Wynagrodzenia (wskaźniki) w latach 2014–2019– porównanie średniej krajowej w województwie świętokrzyskim i powiecie skarżyskim.....	53
Tabela 12 Dodatki mieszkaniowe przyznane w Mieście i Gminie Suchedniów na lata 2014–2019.....	56

Tabela 13 Liczba przestępstw na terenie Miasta i Gminy Suchedniów w podziale na poszczególne miejscowości wraz ze współczynnikiem ich wykrywalności w latach 2015–2019	57
Tabela 14 Schemat Analizy SWOT	63
Tabela 15 Analiza SWOT w sferze społecznej Miasta i Gminy Suchedniów	63
Tabela 16 Zadania zaplanowane do realizacji w ramach <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchedniów na lata 2021–2028</i>	72
Tabela 17 Wskaźniki monitoringowe wdrażania <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Suchedniów na lata 2021–2028</i>	80

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019	11
Wykres 2 Prognoza ludności w powiecie skarżyskim na lata 2025, 2030 i 2035 (wg danych z 2019 roku)	12
Wykres 3 Przyrost naturalny na 1 000 osób w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019	13
Wykres 4 Przyrost naturalny na 1 000 osób w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski	14
Wykres 5 Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w poszczególnych gminach należących do OSI Gór Świętokrzyskich w porównaniu do województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2010 i 2019	14
Wykres 6 Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 osób w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019	15
Wykres 7 Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 osób w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski	15
Wykres 8 Struktura ludności według płci i wieku w Mieście i Gminie Suchedniów w 2019 roku	16
Wykres 9 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019	17

Wykres 10 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	18
Wykres 11 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w % ludności ogółem w poszczególnych gminach należących do OSI Gór Świętokrzyskich w porównaniu do średniej dla województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 roku.....	18
Wykres 12 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019.....	20
Wykres 13 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	21
Wykres 14 Dzieci w wieku 3–5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 r. – dane dla Gminy Suchedniów, powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski.....	22
Wykres 15 Udział % osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019.....	24
Wykres 16 Udział % osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	24
Wykres 17 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019.....	25
Wykres 18 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	26
Wykres 19 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019	39
Wykres 20 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	39
Wykres 21 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w gminach OSI Gór Świętokrzyskich, województwie świętokrzyskim i Polsce w 2019 r.	42

Wykres 22 Podmioty nowo zarejestrowane według grup sekcji PKD w 2019 roku w Mieście i Gminie Suchedniów	45
Wykres 23 Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Suchedniów latach 2014–2019	46
Wykres 24 Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	46
Wykres 25 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019	47
Wykres 26 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	47
Wykres 27 Liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Suchedniów latach 2014–2019	48
Wykres 28 Liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	48
Wykres 29 Liczba osób bezrobotnych w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019	50
Wykres 30 Stopa bezrobocia w powiecie skarżyskim w latach 2014–2019.....	51
Wykres 31 Stopa bezrobocia w latach 2014–2019 - porównanie powiatu skarżyskiego z województwem świętokrzyskim oraz Polską.....	51
Wykres 32 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019.....	52
Wykres 33 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	52
Wykres 34 Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019.....	54
Wykres 35 Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski.....	54

Wykres 36 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ² w Mieście i Gminie Suchedniów w latach 2014–2019.....	55
Wykres 37 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ² w 2019 roku – porównanie Miasta i Gminy Suchedniów z średnią dla powiatu skarżyskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski	55
Wykres 38 Porady lekarskie udzielone na 1 000 mieszkańców w latach 2014–2019 w Gminie Suchedniów, powiecie skarżyskim, województwie świętokrzyskim i Polsce	58